

**PŘEDNÁŠKY,
STUDIE A TEXTY**

Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů

HNUTÍ GRÁLU

Nauka, historie, společenství

Zdeněk Trtík, Zdeněk Vojtíšek

DINGIR

HNUTÍ GRÁLU

Nauka, historie, společenství

ZDENĚK TRTÍK, ZDENĚK VOJTÍŠEK

Tento spis vychází s podporou Ministerstva kultury České republiky.

© Zdeněk Trtík, Zdeněk Vojtíšek

ISBN 80-86779-00-9

ABDRUŠIN A POSELSTVÍ SV. GRÁLU

Zdeněk Trtík (1978)

Pod jménem Abd-ru-shin se před padesáti lety představil spisovatel a zakladatel hnutí sv. Grálu Ernst Bernhardt, narozený r. 1875 v Bischofswerda, původním povoláním obchodník. Za první světové války se zabýval filosofickými a náboženskými otázkami. Dospěl k přesvědčení, které formou přednášek podrobně rozpracoval v několika spisech, z nichž hlavní je *Ve světle Pravdy* (III díly, česky Brno, vyd. 3. bez vročení). Výklady tohoto spisu svědčící o značné schopnosti abstraktního myšlení, představují poselství sv. Grálu. Od r. 1928 začal budovat na Vomperbergu v Tyrolích sídlo hnutí na základech tohoto poselství. Po nacistickém obsazení Rakouska byl r. 1938 zatčen a zemřel na následky věznění v r. 1941. Jeho sídlo bylo proměněno ve středisko nacistického školení. Po r. 1945 byl objekt vrácen původnímu určení. Stoupenci sv. Grálu (4 - 5 tisíc) žijí hlavně ve Švýcarech a v německé jazykové oblasti, ale setkáváme se s nimi také u nás. Shromažďují se na „místech Světla“ a scházejí se na Vomperbergu ke „zpečetění“ souručenství s Abdrušinem, jehož pozemský konec chápou jako pašije. Očekávají, že jejich nesmrtelný duchovní vůdce rozpoutá v nejbližší budoucnosti konec tohoto světa a poslední soud.

1. Nové náboženství

Zmíněný spis uvádí autor skromnými, celkový smysl jeho poselství nevystihujícími slovy: „Následující slovo nepřináší nové náboženství“ (I, předmluva). Fakticky tu jde o nové náboženství, které originálním způsobem přetváří a přehodnocuje staré mimobiblické a mimokřesťanské duchovní tendence. Rozhodujícím východiskem poselství sv. Grálu je středověký romantický epos bretonského cyklu o králi Artušovi, s nímž souvisí mystická pověst o sv. Grálu, chovaném na hradě Monisalvage (hora spásy). Sv. Grál je podle této pověsti

posvátná mísa o obrovského smaragdu, jež archanděl Michael vyrazil z Luciferovy koruny. Je to nádoba, do níž Kristus při poslední večeři lámal chléb a do níž pak byla zachycena krev z jeho boku, probodeného římským vojínem Longinem. Z tohoto cyklu čerpal v letech 1160 - 1180 látku severofrancouzský básník Chrostien de Troyes, který vedle svých eposů napsal nedokončenou veršovanou Povídku o Grálu, jejíž příběh byl pak tradován také prózou. Vystupuje v něm postava Parsifala, která zaujala Wolframa z Eschenbachu (naroz. r. 1170) a na základě jeho literárního zpracování se stala námětem Wagnerovy opery Parsifal. Je to rytíř, který přijede na Artušův dvůr, získá království a dostane se na hrad sv. Grálu, s jehož raněným králem Anfortasem neprojeví žádný soucit. Za trest musí bez Boží milosti bloudit světem, až poučen poustevníkem Trevrizontem se vrací, svým soucitkem Anfortase uzdraví a stane se pánem sv. Grálu. (Veršovaný svod pověsti o sv. Grálu vydal Fr. Střížovský, Svatý Grál, Olomouc 1929.)

Tyto pověsti považuje Abdrušin za tuchu věčné Pravdy, která shůry pronikla k básníkům (I, 82) ale byla jejich rozumem zkreslena. Středověkou pověst přetváří v univerzálně platný mythos o Bohu a stvoření. Sv. Grál nemá podle něho nic společného s nádobou z poslední Ježíšovy večeře a s Kristovou krví, ale je srdcem Stvořitelovy lásky každoročně proudící do vesmíru a obnovující sílu stvoření. Parsifal se v jeho duchovním prožitku stává duchovní formou preexistenčního Syna člověka, Ducha svatého, části to Boha, která se jakožto Boží vůle a spravedlnost vtělila na zemi v Abdrušinovi. Své mystické vědomí o božském původu a spásném poslání spolu s jeho mytologickým rámcem uvádí Abdrušin do souvislosti s Ježíšem Kristem. Považuje se za naplnění Kristova zaslíbení v Janově evangeliu o Utěšiteli, Duchu svatém, duchu Pravdy (14,16.26; 15, 26; 16, 7). ke vtělení „části“ Boha v Ježíši Kristu přiřazuje další vtělení „části“, Boha, tj. Ducha svatého, v něm samém. Činí si nárok na plné odhalení pravdy, kterou přinesl Ježíš jako inkarnovaná Boží láska, která však byla podáním Nového zákona a ještě více další křesťanskou tradicí znetvořena. Pro své stoupence, kteří jeho spasitelský nárok přijímají, se tím stává nejvyšší božskou autoritou. jeho poselství je pro ně kánónem nadřazeným Písmu, křesťanské tradici a veškerému rozumu. Na posuzování a hodnocení sv. Grálu vznáší Abdrušin filozoficky správný požadavek „Musí se zkoumati slovo, ne osoba“ (I, 89). Jeho rozvedením je další výrok: „Kromě toho bude každý niterně svobodný člověk hodnotiti věc nebo nauku vždy podle toho, co přináší, ne podle toho, kdo ji přináší... Zlato je zlatem, nechť je má v rukou kníže nebo žebrák“ (I, 91). Na první pohled by se mohlo zdát, že Abdrušin tímto kritériem popírá své vlastní hodnocení sebe jako Spasitele, které patří k obsahu jeho

poselství. Ale tak tomu není. Má zde na mysli pouze svůj čistě pozemský zjev univerzitně neškoleného laika a neoprávněné odmítání jeho poselství z tohoto důvodu. Rozhodnutí o tom, zda jeho spasitelný nárok je založen na pravdě anebo na sebeklamu je opravdu podmíněno věcným zkoumáním, zda obsah jeho poselství včetně onoho nároku je Božím zjevením anebo lidským výtvořem. Jestliže Abdrušin takové věcné zkoumání svého poselství citovanými výroky nejen připouští, ale požaduje, je tím v rozporu se zcela odmítavým postojem k rozumu, jehož kompetenci v otázkách ducha ve svém díle napořád popírá.

Křesťanská teologie nestojí osamocena v poznání, že rozum je jedním ze specifických znaků lidské existence a spolu s vůlí a citem je účasten ve všech zkušenostech, které jsou jejím obsahem. Přes všechny racionalistické teorie rozum lidské existenci nikdy nepanoval, v přítomnosti nepanuje a v budoucnosti nebude panovat. Nemůže panovat, protože to není v jeho povaze a určení. Rozum lidské existenci slouží tím, že objevuje její možnosti a prostředky a ukazuje jí, jak může dosahovat své cíle. Osvěcuje i tyto cíle, ale neurčuje je; pouze je kriticky hodnotí z hlediska možností a účelnosti. Mnohem podstatnější úlohu v určování cílů lidské existence hraje vůle a cit. Ale vůle a cit jako psychologické veličiny jsou pouhé abstrakce. Jako psychologické mohutnosti jsou určovány buď odpovědností a láskou anebo neodpovědností a sobectvím. Druhý případ, který zahrnuje všechny druhy mravního zla, v dosavadní existenci lidstva převažuje. Odpovědnost a láska, které se musí společensky organizovat proti společensky organizované neodpovědnosti a sobectví, jsou hodnoty vynořující se v mravní zkušenosti uprostřed globální lidské existence. Vůle a cit jsou určovány buď touto zkušeností a jejími hodnotami, anebo nedostatkem této zkušenosti, tj. přírodními pudy a instinkty sebezáchovy na úkor jiných, bezohledností a sobectvím. Rozum slouží lidské existenci v obou případech. je podřízen hodnocení a cílům lidské existence, její takto určené vůli a citu. Pokud zde rozum je, je přítomen v každé lidské zkušenosti jako pochopení jejího smyslu, významu a řádu, tj. průhledné souvislosti se všemi zkušenostmi ostatními. Rozum však zkušenost nevytváří. Zkušenost je poslední datum lidské existence, které není výtvořem rozumu, nýbrž nekonečně rozsáhlé, složité a hluboké skutečnosti. Rozum nemá moc předepsat, co může nebo nemůže být v lidské existenci obsahem zkušenosti. Jsou zkušenosti sdílené všemi lidmi, jsou však zkušenosti mnohým lidem neznámé, které se v jejich existenci nevyskytnou vůbec nebo až v určité životní situaci. Je to především zkušenost Boha, která vedla a vede k rozmanitým náboženským soustavám. Jednou z nich je křesťanství. Pokud jde o křesťanskou zkušenost Boha přítomného v osobě a díle Ježíše Krista, určuje tato zkušenost, pokud ji lidé učinili, celou

jejich existenci ve smyslu odpovědnosti a lásky. Rozum je i v této zkušenosti se všemi zkušenostmi jinými a táže se, zda křesťanství touto zkušeností určené nepopírá nic, co je pro lidskou existenci charakteristické, zda ji prohlubuje a vede k nejvyšším cílům odpovědnosti a lásky. Sebemocnější náboženské a duchovní zkušenosti, z nichž je rozum s touto svou kritickou službou vyloučen, se nutně stanou pověrou, který při nejmenším od plné a pravé lidské existence v tomto světě odvádí.

Abdrušinův požadavek „věcného“ zkoumání jeho poselství je v rozporu s jeho odmítáním funkce rozumu v duchovní zkušenosti. V kritickém rozumu vidí zkázu lidstva i křesťanství, celo lidské existence. Proto odmítá výsledky vědeckého zkoumání Písma v křesťanské teologii, rozumem ukázněnou křesťanskou nauku a celou tradici křesťanského teologického myšlení a učení. Místo víry tímto dílem rozumu ztročené nabízí svobodné a osobní duchovní přesvědčení, založené na vyšším poznání shůry. Ale není schopen tuto nabídku splnit. Vlastní střed jeho poselství je podle něho lidskému duchu a lidské zkušenosti nepřístupný a může být přijat jako pravda jen na základě autoritativního sdělení: „Nikdy nebude moci lidský duch, ani ve své nejvyšší dokonalosti a nesmrtelnosti, státi sám před Svatým Grálem! Proto nemůže také nikdy z těchto výšin přijít do hmotného k zemi podrobná zpráva o Svatém Grálu. Může se tak stát pouze prostřednictvím posla, který byl odtud vyslán“ (I, 198). „A kdo přichází shůry, Ten také ví, že ani jediný z lidských duchů, nemůže tušit tyto věci, natož aby je **vědomě** pochopil“ (III, 502). Tím Abdrušin popírá jediný důvod, pro nějž přijal tuchu básníků o sv. Grálu, a vyvrací princip osobního prožití a přesvědčení, v jehož jménu má být odmítáno všechno přijaté z druhé ruky: „Učením vnucujete se stále do cizích forem, které vymysleli jiní. Připojujete se dobrovolně k cizímu přesvědčení a osvojujete si jen to, co jiní prožili v sobě a pro sebe. . . Cestu ke Světlu musí každý jednotlivec prožít v sobě. Chce-li po ní bezpečně putovat, musí ji **sám** objevit. Člověk pochopí plně jen to, co v sobě prožije a procítí ve všech obměnách“ (I, 29). Fakticky však to, co je v jeho poselství nejpodstatnější a nejdůležitější, může svým vyznavačům nabídnout jen jako neuvěřitelné dogma, jež je možno „za pravdu mít“ jen na základě božské autority Abdrušina jako vtěleného Syna člověka, totožného podle něho s Duchem svatým. Jeho vyznavači nemají svobodu toto dogma spolu s křesťanskými dogmaty odmítnout: „Musíte přijmout všechno, nebo nic“ (III, 502). Nemáme možnost si ověřit ani právo popírat, že Abdrušin vše z fantastického duchovního světa včetně sv. Grálu, co je obsahem jeho poselství, duchovně „zřel“ a prožil. Ale to nejhlavnější „vyšší“ duchovní poznání, které se týká sv. Grálu samého, může podle vlastních slov nabídnout

jen v podobě dogmatu, které jeho stoupenci osobně nikdy neprožili a ani prožít nemohou. Jsou odkázáni na onen druh víry, jímž i církve v minulosti přetvořila biblický charakter víry. Je to víra v dogma namísto víry v živého Boha ve smyslu osobního vztahu já - ty.

2. Náboženství gnóze

Podle Abdrušina je vesmír se svými neviditelnými duchovními výšinami i se svou hmotou několikastupňovou soustavou emanací (výronů) z „bezbytného“ Boha, stupňovitě se zhušťujícím předivem „záření“ Světla. Jeho různé sféry jsou obydleny četnými mytickými duchy a bytostmi. Na nejvyšší hranici mezi Bohem a odstupňovaným stvořením je nehmotný hrad, v němž existuje posvátná nádoba - svatý Grál, z níž se každoročně v určitou dobu rozlévá do veškerenstva Stvořitelova láska jako síla nového života. Na hranici nižších sfér se vyskytuje reprodukce hradu Grálu odpovídající podstatě a povaze dotyčné oblasti. Pojetí ducha a podstaty vesmíru je silně protirozumové a připomíná filozofii Arthura Schopenhauera, podle níž svět je vůle a představa. Abdrušinova náboženská a metafyzická soustava je vnitřně příbuzná se starověkou gnózi, která ve 2. století ohrozila křesťanství, ale byla jím překonána a odmítnuta, protože se vydávala za vyšší poznání, než jako obsahuje svědectví a víra biblických proroků a apoštolů. Také Abdrušin nabízí vyšší poznání skrytých tajemství, o nichž víra neví. Jde mu o překonání víry zřením a vnitřním přesvědčením. Vyznavači sv. Grálu jsou „omilostněni k tomu, aby zřeli duchovno a vydali svědectví o něm všem lidem na zemi“ (I, 21). „Rouška padá a víra stává se přesvědčením“ (I, předmluva). O gnózi svědčí také Abdrušinův protiklad ducha a hmoty. Příkrý gnostický dualismus je sice v poselství sv. Grálu zmírněn důrazem na odpovědnost za tělo a bytí v těle, ale přesto zde hmota, zejména přední mozek člověka jako sídlo rozumu, zůstává doménou a nástrojem Božího a Kristova odpůrce Lucifera. Hmota je zde sice zahrnuta do Božího stvoření, ale všechna světová tělesa a těla různých stupňů hmotnosti jsou odsouzena k opakujícímu se rozkladu a zániku až na jejich zárodečná semena, z nichž může hmotný vesmír vzniknout znovu. Gnostické je Abdrušinovo učení, že spása se týká jen lidského ducha, který jako vyvinutá sebevědomá osobnost s vlastním já se může s pomocí gnóze poselství sv. Grálu vznést do říše Světla z temnoty hmoty. Zůstane-li však lidský duch pod vládou rozumu, který slouží Luciferovi a poutá ducha ke hmotě, ztratí své já, svou sebevědomou osobnost, k níž se vyvinul, a rozloží se podobně jako hmota na původní nevědomá prasemena. Znakem gnóze je také Abdrušinova snaha přisvojit si Ježíše Krista a vyložit

ho ze svých gnostických předpokladů. Ježíš Kristus byl podle něho Boží Syn jakožto vtělení části Boha a to především Boží lásky. Abdrušin je Boží Syn jakožto vtělení jiné části Boha a to především Boží vůle a spravedlnosti, Ducha svatého, Imanuele: „Bůh Otec a Bůh Syn jsou jedno a mohou jen v působení se jevit jako dva. Tak jako oba Synové Boží, Ježíš a Imanuel, jsou jedno v Otci a jen ve svém působení, v druhu své činnosti jsou dva“ (III, 466). To je Abdrušinovo učení o Trojici. Bůh se podle něho dělí na části, což znamená, že není osobnostní Subjekt, nýbrž předmětná síla: „Bůh jest síla, která pohání přírodní zákony“ (I, 42). I když také on nazývá tohoto Boha Otcem, je jeho pojetí v nesmiřitelném rozporu s biblickým a Ježíšovým poznáním Boha jako osobnostního subjektu. Totéž platí o Abdrušinově pojetí spásy. Podle bible a Ježíše je spása člověka možná jednak v Ježíši Kristu, jednak v Duchu svatém, jež poznání Boha v Kristu otvírá. Na základě poselství sv. Grálu je osobní vztah člověka k Bohu nemožný. Podle něho se člověk může setkat jen s Božími silami, zářeními a zákony ve stvoření. Gnostické je také pojetí, že spása záleží ve vysvození ducha z hmoty, prostoru a času, kdežto podle bible a Ježíše spása záleží v tom, že Bůh sestupuje k člověku do hmoty, prostoru a času a zde chce založit své království. Podle Abdrušina vykoupení, o které se pokusil Ježíš (III, 460), se neděje událostí kříže a vzkříšení v dějinách, nýbrž poznáním nečasové a naddějinné Pravdy, jež lidského ducha povznáší z tíže a temnoty hmoty do duchovního světla a výšin. V naddějinném pojetí spásy je v podstatě zajedno veškerá gnóze s racionalismem, idealismem, mystikou a liberální teologií. Na této nebiblické linii se pohybuje poselství sv. Grálu: „Neboť Kristus přinesl nám vykoupení z temnot, ukázav jako člověk cestu k Pravdě, cestu ke světlym výšinám! A krví na kříži zpečetil své přesvědčení“ (I, 43). Vykoupením je naddějinná pravda, kterou Kristus hlásal, nikoli jeho kříž: „A tak nemůže ani Ježíšova smrt na kříži prostě smýti tvoje hříchy“ (II, 48). Je to odmítnutí vlastního středu novozákonní zvěsti.

3. Náboženství mythu

Mythus si fantastické skutečnosti nevymýšlí, nýbrž je prožívá. Je to zkušenost ducha, který ještě nedospěl k objektivitě rozumu, nebo kritický rozum záměrně potlačil. Je to zkušenost vytržení (extáze) s rozmanitými viděními (vizemi) a slyšenými (audicemi). Je to zkušenost subjektivně velmi přesvědčivá, někdy provázená fyziologickými a dokonce fyzikálními účinky. Setkáváme se s ní v šamanismu, spiritismu, okultismu a mystice. Prvním požadavkem mystické cesty je zastavit myšlení. Ani vědecká civilizace nepotlačila zcela zkušenosti

a jevy, s nimiž si kritický rozum neví dobře rady. Jejich vědeckým výzkumem se zabývá psychotronika.

Mytická zkušenost s mystickým zřením je také základem Abdrušinova poselství. Jeho prvním požadavkem vůči stoupcům je osvobodit se od kritického rozumu. V poselství sv. Grálu začíná funkce rozumu až po prožití mytické zkušenosti, z níž je vyloučena. Není to funkce kritická, nýbrž pouze služební (I, 30. 59; II, 173). Kladný význam kritického rozumu je Abdrušin ochoten uznat jen v čisté hmotné sféře, která se podle něho netýká duchovního života. Týká se to vědy aplikované v technice (I, 30; I, 120). Ale vysoko nad všechno vědecké poznání zákonů hmoty staví své gnostické pochopení duchovních zákonů stvoření, které jsou vědě neznámé. Pokud se vědecký nebo teologický rozum vůči této mythologii a gnózi staví kriticky, je Abdrušinem demonizován jako nástroj Antikrista Lucifera. Je podle něho kořenem veškeré zkázy lidstva i křesťanství, základem domýšlivosti, pýchy a ješitnosti, hříšným pádem a dědičným hříchem (I, 123), posledním důvodem ukřížování Krista (I, 19) a Luciferovým triumfem (I, 20). Pěstování a rozbuzení rozumu vedlo podle něho i k anatomickému zbytnění předního mozku, zatímco zadní mozek jako sídlo duchovního citění, poznávání a chtění zakrněl (I, 123). S duchem a duchovností nemá rozum nic společného (I, 120). Znakem ducha není rozum, nýbrž srdečnost a bodrost. Zhoubné nadvlády rozumu zůstalo uchráněno jen umění (I, 24), které vychází ze zadního mozku. Jinak již po tisíciletí ovládají zemi „mozkoví mrzáci“ (I, 124).

Do poselství sv. Grálu patří staroindický mythus o znovuvtělování duše zemřelého za účelem odpykání vin podle zákona karmy s omezením, že lidský duch se může vtělit jen do lidského těla. Jde tu pouze o znovuvtělení (reinkarnaci), nikoli o stěhování lidské duše z lidského těla do těl zvířat nebo hmyzu (metempsychosa). Duše zemřelé matky, která sobeckou láskou duchovně poškodila svého syna se musí znovu vtělit do embrya zplozeného stejně sobecky milujícími rodiči, aby vytrpěla totéž, co kdysi způsobila svému synu (I, 58). V každém dítěti přichází na svět zcela cizí duše za účelem očisty z minulých vin. Jen toto vědomí dává vyšší smysl lidskému plození (I, 104). Abdrušin v podstatě přijímá také mythus spiritistický, i když kritizuje mylné oceňování záhrobních projevů spiritisty, kteří nevědí, že k dobrému duchu se často připojí duch zlý, zatlačí jej a svými projevy účastníky seance klame. Ze záhrobí, jakožto jemnohmotného okolí hrubohmotného světa nemůže podle něho přijít žádné sdělení z nehmotného duchovna. Nepopírá okultní jevy, ale kritizuje neznalost domnělých mistrů okultních věd, kteří ohrožují vzestup lidských duchů ke Světlu. Hypnózu odmítá jako zločin duchovního násilí.

Podrobně popisuje zkušenosti a osudy duše zemřelého velkopřemyslníka od okamžiku smrti (II, 186 - 189). Lidskou duši na rozdíl od lidského ducha definuje takto: „Duše jest duch s jemnohmotnými a také bytostnými obaly, uvolněný od hrubohmotnosti“ (III, 411).

Typicky mythické je Abdušinovo pojetí světového dění jako koloběhu vznik - vývoj - zánik - vznik. Bible mythické nazírání na svět a lidský život překonala dějinným pojetím, v němž konec a cíl světového dění se liší od jeho začátku a nemůže se k němu vrátit. Je odmítnutím mythu, který přírodní dění v koloběhu přenáší také na ducha a dějiny. Všechny hlavní pojmy, jimiž Abdušin vyjadřuje povahu ducha a duchovního dění jsou odvozeny z přírody: vývoj ze zárodku, tma, světlo, záření, síla, tíže, lehkost, přitažlivost, magnetismus. Osobnost a já (subjekt), které v přírodě najdeme a o nichž Abdušin mluví, nejsou podle něho podstatou, nýbrž nabytou vlastností ducha. Do koloběhu vesmírného dění zařazuje biblické eschatologické očekávání konce tohoto věku a posledního soudu. Zbavuje tím eschatologické dění jeho neopakovatelnosti a osobního charakteru. Bible a s ní Ježíš nezná „věčnou“ smrt člověka ve smyslu rozkladu sebevědomé lidské osobnosti spolu s hmotou na nevědomé zárodky a semena. V novozákonním a Ježíšově pojetí nezáleží věčná smrt v neexistenci subjektu, nýbrž v jeho trapné existenci bez Boha. Podle Nového zákona a Ježíše (Mt 25) se poslední soud týká osobně a individuálně každého člověka a předpokládá osobní vzkříšení ze smrti. Abdušin líčí poslední soud jinak: „Poslední soud! ... Nemá být řečeno: Vzkříšení všech mrtvých, nýbrž vzkříšení všeho mrtvého“ (I, 175). „Soudce nenechává každou duši jednotlivě přestupovati před sebe, před svou stolicí, nýbrž vysílá z příkazu Božího své úderý mečem do vesmíru“ (I, 178). Tímto soudcem, Synem člověka, není samozřejmě podle něho Ježíš Kristus, nýbrž on sám. Ale i takto přetvořená biblická eschatologie dodává Abdušinovu poselství naléhavost rozhodování. Neboť pozemský svět je podle něho v situaci nastávajícího zániku: „Pozemsky znatelně hřmí nyní vesmírem odbíjení dvanácté hodiny na světových hodinách“ (I, 165). „Je to hodina ‚bud’ - anebo’ pro každého člověka. Bud’ se povzneso vysoko ke Světlu, nebo bude stržen s hmotou do rozkladu“, do duchovní smrti jeho já, vědomé osobnosti, do věčného zatracení, v němž „přestává existovat“ (I, 47). Abdušin zde zapomíná na to, co tvrdil předtím: „Tělo je podrobno změnám, ale ‚já’, duch, je věčný“ (I, 35). Nyní vykládá, že nezachráněný sebevědomý duch jako ‚já’ se při zániku promění opět v nevědomé duchovní semeno, z něhož se vyvinul. V počáteční hmotná semena se promění také světová tělesa, aby se vytvořila znovu (I, 79).

V jednotlivých sférách a úrovních vesmíru žijí a „tkaní“ stvořeného se účastní četné mytické bytosti. Zhruba jde o praduchovní, duchovní a hmotnou sféru. V praduchovní oblasti, v chrámu nejvyššího svatého Grálu bytují Prastvoření, kteří jsou nesmrtelní. Z přímého vyzařování Parsifala se zformovali čtyři Prastvoření, kteří tvoří první kruh kolem něho. Jsou to Od-shi-mat-no-ke, Leilak, Lev a Merkur (II, 475). Lev patří mezi čtyři vědomá okřídlená Zvířata na stupních Božího trůnu. Vedle něho je to ještě Orel, Býk a Skopec. Nesou v sobě druhy pro stvoření. V jiném druhu vyzařování se vznášejí archandělé. Jedinečné místo mimo jakékoliv stupně a okruhy zaujímá prakrálovna Elisabeth, z níž povstala čistá Lilie (III, 479n). Zvláštní úlohu hraje Marta a Irmingard (III, 484). O půl stupně dále je Vasitha (III, 486). Pak přijde ostrov růží, ostrov lilí a ostrov labutí, jehož strážkyní je Schwanhilda (III, 493). Další stupeň prastvořených tvoří vedoucí připravovatelé všech podpor lidského pokolení. Jedním z nich je Is-ma-el (III, 495). K němu se vztahuje záhadné tvrzení, že „kdysi“ vychovával Abdušina, kvůli němuž se na Zemi vtělil, „později“ jako Jan Křtitel zvěstoval příchod Ježíše a dal lidem Zjevení Janovo (III, 495). Šestým stupněm je Bílý zámek, v němž pod věrnou ochranou dlí praduchovně ženské nádoby pro pozemské matky Ježíše a Abdušina: Maria a Tereza (III, 496). Posledním, sedmým stupněm prastvoření je ostrov vyvolených Patmos, na němž bytuje reprodukován Is-ma-el, který se zachvívá a působí v paprscích prvotního Is-ma-ele (III, 498). Pak následuje ochranná vrstva, oddělující praduchovně Prastvořených od duchovní části stvoření (III, 498). K velmi složitému a barvitě vyličenému duchovnímu vesmíru, které nelze ve stručnosti věrně reprodukovat, patří ještě Lucifer, který pochází z praduchovní oblasti božsky bytostného a je původcem falešného směru života a snažení ovládaného rozumem. Sám stojí zcela mimo hmotné stvoření a proto nepodléhá rozkladu, do něhož strhává své oběti (II, 204n).

4. Člověk a Bůh

Podstatou člověka je podle Abdušina duchovní zárodek, prasek, nesmrtelná jiskra (I, 19). Tento zárodek z usazeniny duchovna putuje rozmanitými sférami směrem dolů k hmotné oblasti. Ponenáhlu nabývá vědomí a teprve později se vyvíjí k sebevědomí. Na jeho pouti se ho ujímají mytické ženské bytosti, zahalují jej jemnými bytostnými plášti a předávají jej jiným ženským bytostem, které jsou na hranici hmotnosti, která má směrem dolů několik stupňů. Jsou to dobré víly (II, 421). Ke zrození určený lidský duch se vtěluje do nějakého lidského embrya v polovině těhotenství ženy. Do té doby se zdržuje v její

blízkosti (II, 21). Na svém sestupu ke vtělení se mu dostává stále hutnějších obalů a těl. Pokud jde o těla, má nejdříve jen tělo jemnohmotné, pak přibírá tělo astrální a vstupem do embrya konečně tělo hrubohmotné. Ze složitých Abdušinových výkladů není zcela jasné, jaký je osud všech duchovních zárodků, kde všude lidští duchové žijí a co se s nimi děje: „Na tuto zemi mohou nakonec přijít jen starší, dříve vtělené lidské duše, které musí v ukončení kruhu dokončit svůj běh! (II, 430).

Pod vládou Lucifera, který ovládá člověka prostřednictvím jeho rozumu, je lidský duch oddělován od říše duchovna a Světla a připoután k hmotě propadá zániku a sní, nezachráni-li se svým chtěním podle návodu poselství sv. Grálu. V tom záleží jeho vina i spravedlivý trest. Rozumem je zkaženo všechno lidské vědomí, biblické podání, církevní vyznání, křesťanská tradice a teologie. Jedinou cestou ke spáse je poselství sv. Grálu, jehož Pravdu hlásal již Ježíš, ale křesťanství ji zatemnilo a znetvořilo. Největším duchovním nebezpečím je zvěst a učení o vykoupení z vin Kristovou obětí na kříži. Je to potupa Boží dokonalosti a lásky, která je totožná s neúplatnou Boží spravedlností a zákonitostí (I, 119n). „Lidé chtějí bez trestu hřešit, aby na konce připravili svému Bohu radost tím, že si nechají od něho odpustit své viny bez vlastního odpykání“ (I, 110). Člověk se musí spasit v rámci nezměnitelné božské zákonitosti svým chtěním: „Vždyť **vyrovnání** viny může být vytvořeno protiproudem síly dobré vůle, která stává se v duchovnu stejně jako jiné myšlenkové formy živou a silnou zbraní, která je schopna odstraniti každé břímě temnoty, každou tíhu, aby vlastní ‚já‘ dovedla ke Světlu“ (I, 36). Pravá myšlenka nezáleží v rozumu, nýbrž v citu, prožitku a chtění. Bůh působí jako síla v nezvratných zákonech stvoření, k nimž především patří zákon přitažlivosti stejnorodého, zákon zvratného působení dobrých či zlých myšlenek na původce a zákon duchovní tíže, pod jehož vládou „zlé chtění stlačuje ducha dolů a činí ho těžkým“, kdežto „dobro nese ho vzhůru“ (I, 49). V mezích těchto a jiných zákonů může člověk božskou sílu „řídít k dobru nebo ke zlu“ (I, 42). To znamená, že Spasitelem je si člověk sám. Bůh je pouze původcem a silou vesmíru, jeho tajemných zákonů a skrze Abdušina to dokonale zjevuje, protože totéž zjevení v Kristu se nám nedochovalo neporušené. Abdušinovo poselství si činí nárok na zjevení Boha jako bezbytnostné, „velké, nepochopitelné síly“ (I, 42). Protože Bůh je neosobnostní síla, nemohl podle poselství sv. Grálu ani v Ježíši Kristu ani v Abdušinovi přijít jako osoba, nýbrž jen jako část sebe. Ani osoba Ježíše Krista ani osoba Abdušina nemohou být z Boha, který osobou není. Jejich sebevědomý duch, subjekt, může mít svůj původ jen v nižších sférách, než je bezbytnostný a neosobnostní Bůh. V Abdušinově poselství je nevědomé nadřazeno vědo-

mému, neosobní osobnímu, pojem Boha jako síly pojmu Boha jako osoby. To je naprostý protiklad zvěsti proroků, Ježíše Krista a apoštolů, podle níž Bůh je věčný subjekt, a Spasitelem může být jen tento osobnostní Bůh přítomný v konkrétním dějinném člověku. Tímto Bohem, který je nám přítomen jako člověk, je Ježíš Kristus (Immanuel). Podle Abdrušina je Bůh jako zdroj vyzařování, z něhož vzniká vesmír, člověku nejen nekonečně vzdálený (I, 75, 138. 198), ale také je neosobností. Proto s ním není vůbec možné osobní obecenství, které je důvodem, smyslem a cílem celé biblické zvěsti. Neosobnostní Bůh nemůže být Stvořitelem světa v biblickém smyslu. Podle Abdrušina vzniká vesmír vyzařováním z Boha, nikoli rozkazem jeho slova. Vesmír z Boha vyzářený je s Bohem podstatně totožný. Z biblického hlediska je to panteismus (všebožství), ale zvláštního druhu. Jeho prototyp vytvořil novoplatonismus. Podle Plotina je Bůh zdrojem emanací (výronů), které se z něho šíří jako stále slabší vlny ze svého rozčeřeného středu na hladině vody. V každé z těchto vln je tím méně božství a tím i skutečnosti, čím je vzdálenější od svého středu. Pokud v ní ještě nějaké božství je, může se ke svému zdroji vrátit. Protože hmota je od svého božského zdroje již tak daleko, že v ní už žádné božství není, nemůže se k Bohu vrátit, nemůže být spasena a je odsouzena k zániku. Zvláštnost tohoto panteismu záleží v tom, že všechny stupně vesmírné skutečnosti vykládá jako výrony z Boha a přesto zachovává povznesenost, vzdálenost a jinost Boha vůči nim, zvláště vůči hmotě: Abdrušinovo pojetí není s novoplatonským totožné. Nepovažuje Boha za Absolutno, mimo něž už neexistuje žádná pravá skutečnost. Vesmír včetně člověka je podle něho skutečný vedle Boha. Přesto však nám novoplatonismus pomáhá Abdrušinovo pojetí pochopit zvláště v tom, že i on přes svůj panteismus klade důraz na nekonečnou povznesenost Boha nad vším ostantím (I, 75. 138. 198). Gnóze měla k novoplatonismu vždy blízko.

Poselství Písma nebo Abdrušin?

Náboženství, jehož spasitelskou postavou a autoritou je Abdrušin, nemohlo svou gnózi a mytologii převzít z Písma včetně Ježíšovy zvěsti, protože tam prostě nejsou. Poselství sv. Grálu je prorokům, Ježíši Kristu a apoštolům nekonečně vzdálené. Není odhalením pravdy, kterou hlásá Ježíš a ani mu o ni podstatně nejde. Kdyby mu o ni vážně šlo, muselo by se s novozákonním podáním o Ježíši Kristu vyrovnávat podrobněji a důkladněji, než fakticky činí. Jeho složitá mytologie a gnóze čerpá ze středověké pověsti o sv. Grálu a Parsifalovi, z prastarého reinkarnačního mytu, jež obnovila teosofie, z lidové

mytologie o vílách, rusalkách, elfech a gnómech, z některých obrazů Zjevení Janova, ze starogermánské mytologie, z astrologie, z novoplatonismu a gnóze starověku, z filosofie Arthura Schopenhauera a z antroposofie R. Steinera. Do tohoto synkretismu, zpracovaného v gnostickou soustavu je vtaženo a tím přetvořeno také poslání Ježíše Krista. Evangelium je zvěstí o jedinečné a neopakovatelné inkarnaci Boha v něm. Z žádného novozákonního výroku neplyne, že také Duch svatý má přijít Inkarnovaný v lidské bytosti. Křesťanská víra je založena na svědectví proroků a apoštolů a opírá se o souvislou tradici, do níž patří Augustin, Anselm, Tomáš Akvinský, Hus, Luther, Kalvín, Komenský a celá řada jiných křesťanských svědků. Naproti tomu náboženství sv. Grálu je vírou v Abdrušina jako definitivního Spasitele a soudce, jehož byl Ježíš Kristus pouze předchůdcem. Přijmout tuto víru nutně předpokládá uvěřit, že celé biblické podání bylo pokaženo rozumem jako nástrojem Antikrista Lucifera, pod jehož vládou byli všichni proroci, apoštolové a všichni velicí učitelé v dějinách křesťanství, takže jediným pravým Učitelem a Spasitelem lidstva je Abdrušin. Spasitelem je Abdrušin podle svého poselství ovšem jen v tom smyslu, že odhaluje tajemství, jak se má člověk spasit sám.

*Theologická revue církve československé husitské,
ročník 11, 1978, str. 144-152*

HNUTÍ GRÁLU: VZNIK A PŘEDVÁLEČNÝ VÝVOJ

Zdeněk Vojtíšek (2002)

Téměř před čtvrtstoletím publikoval na stranách Teologické revue profesor dogmatiky Zdeněk Trtík článek „Abdrušin a poselství sv. Grálu“.¹ V této pozoruhodné práci se autor vyrovnal s učením Oskara E. Bernhardta, které dalo vzniknout náboženské společnosti, dnes známé jako hnutí Grálu. Trtík si dal práci pečlivě pročíst více než tisíc stran základního Bernhardtova spisu „*Ve světle Pravdy*“, citlivě složil obraz Bernhardtovy teologie, vystihl její kořeny a bystře konfrontoval s křesťanským poselstvím.

Teologické zaměření Trtíkova článku ovšem vyloučilo popis okolností, za nichž Bernhardtovo učení vznikalo, i popis společenství, které se kolem tohoto učení zformovalo. Vzhledem ke kvalitě Trtíkova článku se na tomto místě nebudeme Bernhardtovou teologií zabývat a pokusíme se raději na Trtíkův článek navázat tím, že doplníme to, co v něm čtenář nenalezne. Činíme tak s vědomím, že hnutí Grálu nepřestalo být pro křesťany zvláště v naší zemi jistou výzvou. A na stránkách *Theologické revue* také s vědomím, že to často byli právě věřící církve československé husitské, kteří na tuto výzvu reagovali někdy až nekriticky pozitivně.²

Následující studie přinese ve své první části nejprve stručný životopis zakladatele Bernhardta spolu s přehledem jeho spisovatelských a vydavatelských aktivit v náboženské oblasti. Druhá kapitola této prvé části se soustředí na dějiny společenství Bernhardtových následovníků do roku 1941.

1 Trtík, Z., Abdrušin a poselství sv. Grálu, *Teologická revue církve československé husitské*, 1978, 11, str. 144-152.

2 Např. ve Zlíně působil v letech 1937 – 1973 farář ČČSH F. Valík, jenž byl zároveň učedníkem Imanuele, tj. vysoko postavenou osobou v hierarchii hnutí Grálu. Samým zakladatelem Bernhardtem byl dokonce označen za převtěleného Jana Husa. – Podle: Horák, P., *Několik pohledů na tento i onen svět očima Poselství Grálu*, písemná práce na katedře religionistiky Evangelické teologické fakulty UK, Praha 1995, str. 9-10.

Druhá část, uveřejněná v příštím čísle Teologické revue, popíše náboženskou praxi hnutí Grálu a jeho vývoj od roku 1941 do současnosti.

1. Oskar Ernst Bernhardt, jeho život a náboženské spisy

Oskar Ernst Bernhardt se narodil 18. dubna 1875 v evangelické rodině v Biskupicích (Bischofswerda) v Sasku. Jeho otec Theodor pracoval jako koželuh a hostinský. Oskar absolvoval na přání matky Emmy Theresy obchodní školu, brzy opustil rodinu a usadil se v Drážďanech. Tam se také roku 1897 oženil.³

Jeho povolání obchodníka ho přivedlo k cestování, jemuž se věnoval od roku 1900, kdy podnikl první cestu do Orientu, až do vypuknutí první světové války. Delší čas strávil v New Yorku a v Londýně. Ze svých cest čerpal inspiraci k psaní cestopisů, románů a dramát. – V této době byl také několikrát soudně stíhán: odsouzen byl roku 1901 a 1902 za majetkové přečiny k pěti, resp. osmi měsícům vězení, a v Bernu roku 1909 v nepřítomnosti za falšování listin, podvod apod. ke čtyřem rokům vězení.⁴

Rozhodující zlom se v jeho životě ovšem stal v době první světové války. Jako německý občan byl na cestě z New Yorku v roce 1914 zadržen britskými úřady a internován na ostrově Man. Jak uvádí Bernhardtova biografie z pera jeho blízkého spolupracovníka Herberta Vollmanna, „život v odloučenosti, který internace přinášela, měl za následek jeho vnitřní prohloubení“.⁵ Kromě odloučenosti na něho těžce dolehla i smrt dvou blízkých lidí: roku 1917 zemřela jeho matka a koncem války padl jeho syn.⁶ Je pravděpodobné, že právě v internaci prožil svoje duchovní povolání. Právě zde „se v něm stále více probouzelo veliké přání pomoci lidem a ukázat jim pravou cestu z jejich bídy.“⁷

Do vlasti se směl Bernhardt vrátit až roku 1919. Nalezl Německo vojensky a ekonomicky hluboko pokořené, ale stále wagnerovsky romantizující, s velkou ochotou naslouchat esoterním vědám,⁸ okultismu a spiritismu a zároveň s těžkou poválečnou nedůvěrou k lidovým církvím. Zdá se, že Bernhardtovo učení přesně odpovídalo potřebám tehdejšího Německa: nárokovalo pro německý národ vedoucí úlohu v lidských náboženských dějinách, a tak ho vracelo na výsluní nad ostatní národy světa alespoň na duchovní rovině,

3 Hutten, K., *Seher, Grübler, Enthusiasten*, Quell-Verlag, Stuttgart 1950, str. 686.

4 Reller, H., *Handbuch Religiöse Gemeinschaften*, Gütersloher Verlagshaus Gerd Mohn, Gütersloh 1978, str. 330.

5 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina, Marie a Irmingard na Zemi. 1875-1990*. Verlag Alexander Bernhardt, Vomperberg 1994, str. 12.

6 *Abd-ru-shin. Detailed Biography*, http://www.grailmessage.com/ABD_Page.htm, Stiftung Gralsbotschaft, Stuttgart, Germany, 1998, download 26. 3. 2002.

7 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 12.

v motivu Parsifala navazovalo na německé kulturní kořeny⁹ a vytvářelo konsistentní esoterický systém, ostře se vymezující proti tradičnímu křesťanství a praxi etablovaných církví.

Jako počátek Bernhardtovy duchovní činnosti je oficiálně udáván Velký pátek roku 1923. Tehdy, jak praví Bernhardtova biografie, „bylo *duchovně* spatřeno“, že „Syn Boží Ježíš sestoupil k zemi, aby svůj úkol prostředníka mezi Bohem a lidstvem přenesl na Syna Člověka“. ¹⁰ Další okolnosti této události však životopisec Vollmann neuvádí. Zdůrazňuje ovšem, že tehdy „se splnil návrat Ježíše Krista, jak bylo zvěstováno v proroctvích a předpovědích, jakož i Ježíšem samým“. ¹¹

Téhož roku Bernhardt zakládá v Lázních Heilbrunn v Horním Bavorsku nakladatelství Gralsblätter¹² a pod pseudonymem Abdruschin vydává výzvu „*Co hledáte?*“. V ní - kromě jiného - vyzývá: „Proto se probudte! Zbořte v sobě dogmatické zdi, strhněte si pásku, aby k vám mohlo nezkaleně proniknout čisté světlo Nejvyššího.“¹³ O tomto světle se mohli čtenáři dozvídat v časopise *Gralsblätter* (Listy Grálu), jehož vydávání na výzvu „*Co hledáte?*“ navazovalo.

Roku 1924 bylo manželství Oskara a Marthy Bernhardtových rozvedeno¹⁴ a Bernhardt se znovu oženil. Jeho druhou manželkou se stala Maria Kaufferová (1887-1957), vdova, která si do nového svazku přivedla své tři děti z prvního manželství s Augustem Freyerem: dcery Irmingard (1908-1990) a Elizabeth (1912-2002) a syna Alexandra (1911-1968). Bernhardtova rodina bydlela v Lázních Heilbrunn v „Domě Grálu“. V domě se konaly přednášky a paní Maria prováděla léčení vkládáním rukou, inzerované v *Listech Grálu*.¹⁵ Celá rodina sehrála ve vývoji později vzniklého hnutí Grálu rozhodující úlohu.

8 Těsně před první světovou válkou, roku 1912, vznikla z německé sekce Theosofické společnosti pod vedením Rudolfa Steinera (1861-1925) Anthroposofická společnost a rozšířila se nejprve především po německy hovořící Evropě. Na základě Steinerova esoterního učení se roku 1922 ve Švýcarsku ustavily díky bývalému evangelickému faráři Friedrichu Rittlemayerovi první sbory Obce křesťanů.

9 Postavu Parsifala, známého již z pověstí o králi Artušovi, literárně zpracoval Wolfram z Eschenbachu (kol. 1170 – kol. 1220) do vrcholného dvorského eposu *Parzival* (mezi lety 1200 – 1210). Tuto postavu dále zpouzarizoval hudební skladatel Richard Wagner (1813-1883) ve známé opeře *Parsifal* (1882).

10 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 12.

11 Tamtéž, str. 13.

12 Gralsblätter, majitel: O. E. Bernhardt, 1925-1926 Bad Heilbrunn, 1926-1929 Tutzing.

13 *Co hledáte?*, citováno podle: Abd-ru-shin, *Ve světle Pravdy. Poselství Grálu*, Nakladatelství Alexander Bernhardt, Vomperberg 1979, str. 11.

14 Hutten, K., *Seher...*, str. 686.

15 Štefek, J., *Jak bylo nám, lidem, předáváno Poselství ze svatého Grálu*, Integrální pro Nadaci Hnutí Grálu v České republice, Brno 1998, str. 9.

Až do roku 1927 Oskar E. Bernhardt zůstal svým čtenářům skryt za pseudonymem Abdruschin. Toto jméno má pocházet z persko-arabského jazyka s údajným významem „Syn Světla“,¹⁶ ačkoliv původně bylo překládáno jako „Syn Ducha Svatého“.¹⁷ Každopádně má toto jméno odkazovat k údajné Abdruschinově první inkarnaci na zemi v době Mojžíšově. Jeden z Bernhardtových nejvěrnějších následovníků, Josef Wagner, vypráví ve své vzpomínkové knize celou košatou legendu o světadíle Ephesus, jeho obyvatelích Ismánech a jejich vůdci Ismaelovi, který Abdruschina, syna perského královského páru, vychovával. Abdruschin se pak prý stal vůdcem národa Is-Ra, do něhož se vtělilo 144 tisíc povolanych k vykonání posledního soudu nad lidstvem.¹⁸

Časopis *Graltblätter* přinesl v letech 1923-1926 ve své první sérii o šesti sešitech číslovaných 2-7 třicet šest Bernhardtových přednášek.¹⁹ Tyto přednášky byly v roce 1926 spolu se sedmi dalšími přednáškami a úvodem *Zum Geleite* (K doprovodu!) vydány v tzv. malém fialovém vydání pod názvem *Im Lichte der Wahrheit. Neue Gralsbotschaft von Abdruschin* (Ve světle Pravdy. Nové poselství grálu od Abdruschina).²⁰ Kniha měla 262 stran a vyšla v nákladu 13 tisíc výtisků.²¹ Na jejím konci byl umístěn inzerát na další čísla časopisu *Graltblätter*.

Z druhé série byly ovšem publikovány jen dva obsáhlé sešity. Nejprve dvojčíslo o 72 stranách ještě v roce 1926 a pak trojčíslo o stu stranách v roce následujícím. Trojčíslo reaguje kromě jiného i na množství dohadů o spojitosti časopisu *Graltblätter*s některým ze spolků, které používaly pro sebeoznačení na veřejnosti slovo „grál“. Abdruschin jakoukoli takovou spojitost odmítl, vyloučil možnost vytvoření organizace kolem své osoby a raději odhalil své občanské jméno.²² Téhož roku 1927 vyšla v nakladatelství Gralsblätter knížka s citáty z tzv. malého fialového vydání *Ve světle Pravdy*, nazvaná *Denkst du daran?* (Myslíš na to?).²³

Desetitisícový náklad²⁴ této knihy citátů naznačuje, že Bernhardtovo poselství mělo poměrně značný ohlas. Snad právě proto se autor rozhodl

16 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 11.

17 *Ve světle Pravdy. Poselství Grálu od Abdruschina. Velké vydání*, Verlag „Der Ruf“ G. m. b. h., Mnichov 1932, str. 657.

18 Wagner, J., *Moje cesta ke svatému Poselství a k Pánovi až do doby, kdy opustil zemi*, rukopis, Brno 1995.

19 Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 7 a 11.

20 *Im Lichte der Wahrheit. Neue Gralsbotschaft von Abdruschin*, Gralsblätter, Tutzing 1926.

21 Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 11.

22 Tamtéž, str. 10-11 a 13-14.

23 Abdruschin, *Denkst du daran?*, Gralsblätter, Tutzing 1927.

nahradit časopis *Graltblätter* časopisem novým. Ten „na rozdíl od Listů Grálu, které uveřejňovaly zásadně jen Pánovy přednášky a jeho odpovědi na dotazy čtenářů, měl širší zaměření...“²⁵ Ovšem ani tento časopis, nazvaný *Der Ruf* (Volání) a vydávaný v nově založeném stejnojmenném nakladatelství,²⁶ nechce „všední“ rukopisy a nevyzývá „čtenáře všeobecně ke spolupráci“, nýbrž preferuje pouze jejich otázky²⁷ a pojednání povolaných, tj. svých následovníků. Mnoho čtenářských otázek a Bernhardtových odpovědí z časopisů *Graltblätter* a *Der Ruf* bylo po autorově smrti shrnuto do knihy *Fragenbeantwortungen* (Odpovědi na otázky).²⁸

Měsíčník *Der Ruf* vycházel jen do roku 1930. První řadu tvořila tři dvojčísla a dvě trojčísla, vycházející přesně rok od srpna 1927 do července 1928. Je pravděpodobné, že zánik časopisu uspíšilo založení „osady Grálu“ v tyrolském Vomperbergu roku 1928. Tam se Bernhardt přestěhoval spolu se svou rodinou a s několika desítkami následovníků a tam také s nimi a s dalšími příchozími komunikoval spíše prostřednictvím mluvených přednášek. Z druhé řady časopisu *Der Ruf* vyšla již jen dvě čísla – první v květnu 1929 a druhé a poslední roku 1930.²⁹

Příchodem na Vomperberg začíná nejslavnější doba Bernhardta jakožto duchovního vůdce. V úplňkovém večeru 21. července 1929 „se naplnila osudová hodina obratu světů, kdy Abd-ru-shin po dlouhé době pozemského učení nastoupil své poslání jako 'Syn Člověka Imanuel', o němž bylo zaslíbeno, že na něm se lidé musí soudit.“³⁰ Tento mesiášský nárok Bernhardt potvrdil na sklonku téhož roku veřejným prohlášením: „Já to jsem, Imanuel, Syn Člověka!“³¹

Rok 1929 je také rokem vydání další Bernhardtovy náboženské knihy: výklad *Die zehn Gebote Gottes und das Vaterunser* (Desatero Božích přikázání a Otčenáš).³² Jinak – zdá se – Bernhardt tento a následující rok věnuje přípravě druhého, souborného vydání stěžejní knihy *Ve světle Pravdy*, které mělo být Abdruschinovým úplným poselstvím lidstvu. Kniha vychází

24 Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 14.

25 Tamtéž, str. 16.

26 *Der Ruf*, G.m.b.h., Mnichov, 1927-1936.

27 Volání, sešit 1-2, citováno podle: Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 16.

28 Abd-ru-shin, *Fragenbeantwortungen 1924-1937*, Vomperberg 1953.

29 Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 16-27.

30 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 15.

31 Tamtéž.

32 *Die zehn Gebote Gottes und das Vaterunser. Den Meschen gedeutet von Abdruschin*, *Der Ruf*, Mnichov 1929.

roku 1931 pod názvem *Im Lichte der Wahrheit. Gralsbotschaft von Abdruschin. Grosse Aufgabe* (Ve světle Pravdy. Poselství Grálu od Abdruschina. Velké vydání).³³

Ačkoliv je hlavní titul této knihy shodný s titulem tzv. malého fialového vydání, jedná se o rozsahem nesrovnatelná díla.³⁴ Druhé vydání *Ve světle Pravdy* obsahuje celkem 91 přednášek (43 z malého fialového vydání, další z časopisů *Gralsblätter* a *Der Ruf* i přednášky dosud nepublikované) a obsáhlý dodatek, v němž čtenář nalezne před dvěma lety publikovaný výklad deseti přikázání a otčenáše a přednášku *Život*. Vydání z roku 1931 má 720 stran.

Na konci tohoto nejdůležitějšího díla, vydaného za Bernhardtova života, stojí slova, která autora knihy jasně označují jako Imanuela, Syna Člověka, Bohem poslaného k soudu a spáse lidstva. Pozorný čtenář díla *Ve světle Pravdy* si zajisté domyslel již během postupné četby přednášek, že autor – Abdruschin – sám sebe za tuto mesiášskou postavu považuje, ale explicitní vyjádření v tomto smyslu mohl nalézt až v tomto *Závěru*.³⁵

Navzdory tomu, že Závěr deklaruje dokončení Abdruschinova poselství, Bernhardt pokračoval v psaní a přednášení. Jeho přednášky po roce 1931 rozmnožovalo mnichovské nakladatelství Der Ruf cyklostylem a rozesílalo odběratelům. Do roku 1934 to bylo 59 číslovaných přednášek, které Bernhardt upravil a doplnil o dvě dosud nepublikované a vydal v nakladatelství Der Ruf pod názvem *Nachklänge zur Gralsbotschaft von Abdruschin, Band I.* (Doznívání Poselství Grálu od Abdruschina, svazek I.).³⁶ Kniha měla 530 stran.³⁷

Z událostí bezprostředně po roce 1931 je třeba jmenovat snad jen stížnost, jež dobře dokumentuje rozruch, který vznikl kolem rychle se rozvíjejícího Bernhardtova nového náboženského směru. Na základě Bernhardtovy tištěné přednášky *Vánoce 1932*, v níž autor vysvětlil Ježíšovo zrození láskou Marie

33 *Im Lichte der Wahrheit. Gralsbotschaft von Abdruschin. Grosse Aufgabe*, Der Ruf, Mnichov 1931.

34 Jaroslav Štefek, jeden ze současných vedoucích představitelů hnutí Grálu u nás, vysvětluje rozdíl mezi prvním (1926) a druhým (1931) vydáním knihy *Ve světle Pravdy* tím, že první vydání bylo určeno povoláním, kteří se měli k Abdruschinovi přiznat a pomoci mu při „plnění jeho úkolu“, druhé vydání pak pro celé lidstvo. - Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 29.

35 „ZÁVĚR. Abdruschin dokončil nyní svoje poselství lidstvu. Po dokončení povstal v něm Bohem poslaný Syn Člověka IMANUEL, kterého sám Ježíš zaslíbil k soudu i ke spasení, když již staří proroci na něho poukazovali. Nosí znamení svého vznešeného poslání: Živoucí kříž Pravdy, zářící z něho, a Božskou holubici nad sebou, jako je nosil Syn Boží. Lidstvo, probud' se ze spánku svého ducha!“ – *Ve světle Pravdy. Poselství Grálu od Abdruschina. Velké vydání*, Verlag „Der Ruf“ G. m. b. h., Mnichov 1932, str. 657.

36 *Nachklänge zur Gralsbotschaft von Abdruschin*, Der Ruf, Mnichov 1934.

37 Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 29-30.

k římskému setníkovi, se rozvinulo vyšetřování, zda Bernhardt neporušil zákon, který chránil státem uznané církve a náboženské společnosti před urážkou. Proces skončil až roku 1935 v Bernhardtův prospěch.³⁸

V letech 1934 a 1935 bylo cyklostylováno dalších 38 přednášek (číslovány 60-97). Ovšem druhý svazek *Doznívání* již vydán nebyl, neboť německé úřady nakladatelství Der Ruf roku 1936 uzavřely a zabavily jeho majetek.³⁹ Po vyrovnání plateb byly dosud neprodané výtisky knihy *Ve světle Pravdy* odvezeny do Švýcarska a odtud po čase na Vomperberg.

Důvodem uzavření nakladatelství Der Ruf byla pravděpodobně vazba, kterou na Bernhardta uvalily rakouské úřady v souvislosti s obviněním z devizového přečinu vůči Německu. Jak vysvětluje Herbert Vollmann, bylo v té době „stále těžší získat povolení německého devizového úřadu pro převody do Rakouska“. Říšští Němci, bydlící v osadě Grálu na Vomperbergu, si proto nechávali převážet německé bankovky přes hranice. Ačkoli se tato činnost podle Vollmanna děla bez Bernhardtova vědomí, byl Bernhardt spolu se správcem osady Grálu Friedrichem Halsebandem zatčen. Halseband se k přečinu přiznal, Bernhardt byl pro nedostatek důkazů po více než třech měsících z vazby propuštěn.⁴⁰

Ještě v též roce 1936 se Bernhardtovy nakladatelské aktivity podařilo přenést do švýcarského Curychu. Od začátku roku 1937 tam začal vycházet měsíčník *Die Stimme* (Hlas) ve stejnojmenném nakladatelství.⁴¹ Při příležitosti prvního čísla nového časopisu si Bernhardt změnil pseudonym tak, aby zněl více arabsky: Abd-ru-shin. Podařilo se vydat pouze jeden ročník tohoto časopisu; jeho poslední číslo vyšlo v únoru roku 1938.⁴² Po Bernhardtově opětém zatčení, k němuž došlo tohoto roku, ukončilo činnost i toto nakladatelství.

Nakladatelskou činnost se tedy po osudném roce 1936 ještě Bernhardtovi podařilo alespoň nakrátko udržet, přesto však tento rok znamenal začátek těžké krize a velkého úpadku celého hnutí. Bernhardt se cítil zklamán z nesplněných nadějí, které vkládal do 144 tisíc povolanych „německých duchů“.⁴³ Tak o slavnosti, konané sedm let po „obratu světů“ (tj. 19. 7. 1936), „tasil meč jako blesk z pochvy a namířil jej proti lidstvu na znamení začátku soudu,“ vzpomíná na tuto dobu jeho blízký následovník Wagner a pokračuje

38 Vollmann, H., „*A to světo ve tmě svítí a tma jej nepřijala.*“ *Osudová léta německého národa 1933-1945*, Stiftung Gralsbotschaft, Stuttgart 1996, str. 13-15.

39 Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 33.

40 Vollmann, H., „*A to světo...*“, str. 15-20.

41 Verlags A. G. Die Stimme, Curych, 1936-1938.

42 Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 38-39.

43 Wagner, J., *Moje cesta...*, str. 16.

líčením Bernhardtova hněvu: „Obvinil lidského ducha z úplného selhání, z nespolehlivosti v každém směru. Pán hovořil celou hodinu a osvětlil všechno, jak to s námi stojí.“⁴⁴ Změna v chování Bernhardta po návratu z vazby byla markantní: „Od nynějška byl Pán přísný,“ svědčí Wagner.⁴⁵

Zklamání z malého počtu následovníků bylo provázeno i palbou kritiky ze strany odpadlíků a znepokojené veřejnosti. Dokonce i zatčení a vazba pro devizový přečin se dodnes přičítá udavačství a lhaní odpadlíků.⁴⁶ Na obranu před touto kritikou vydal roku 1936 prohlášení, v němž kromě jiného zdůrazňuje: „Můj cíl je duchovního druhu! Nepřináším však nové náboženství, nechci založit novou církev, tím méně nějakou sektu, nýbrž dávám ve vší prostotě jasný obraz samočinného působení ve stvoření...“⁴⁷

Ve snaze utopit ostří kritiky, již byl vystaven kvůli svým mesiášským nárokům, dal Bernhardt roku 1937 pokyn k vyříznutí *Závěru* z výtisků knihy *Ve světle Pravdy*, které byly připraveny k prodeji. Činil tak v naději, že „tím se bude poselství mnohem snadněji šířit“ a „zůstane pak také pro nepřátele nedotknutelné“. Zároveň však varoval před vyříznutím tohoto *Závěru* „u celého skladovaného množství, protože později v něm může zase zůstat“.⁴⁸ Jak ale bude ještě připomenuto níže, tento *Závěr* se v dalších autorizovaných vydáních tohoto spisu již neobjevuje.

Od podzimu 1937 do svého zatčení v březnu následujícího roku bydlel Bernhardt se svou rodinou na Vomperbergu poněkud v ústraní, v nově zrekonstruované lovecké chatě. Zde mohl být „na krátký čas vzdálen od lidí, kteří mu připravili tak mnohé zklamání“.⁴⁹

Prvního dne německé okupace Rakouska, dne 12. března 1938, byl Oskar Bernhardt na Vomperbergu zatčen. Důvodem k tak rychlému postupu snad mohlo být podezření, že Bernhardt aspiruje na politické vedení německého národa.⁵⁰ Tiskoviny včetně výtisků knihy *Ve světle Pravdy* byly zabaveny, naprostá většina obyvatel osady Grálu ji postupně opustila a celý areál byl vyvlastněn a přeměněn v župní školící středisko.⁵¹

Po více než půl roce byl Bernhardt propuštěn z vazby, ale zbytek života strávil pod dohledem německé tajné policie. Nejprve bydlel s rodinou krátce

44 Tamtéž, str. 17.

45 Tamtéž, str. 18.

46 Vollmann, H., „*A to světle...*“, str. 20.

47 Citováno podle: Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 27.

48 Bernhardtův dopis citován podle: Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 33.

49 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 31.

50 Vollmann, H., „*A to světle...*“, str. 20.

51 Tamtéž, str. 24.

u jednoho ze svých následovníků v obci Schlauroth u Zhořelce, od roku 1938 pak v Kipsdorfu v Krušných horách.

Podle Wagnerova svědectví byly vztahy v Bernhardtově rodině po vypuknutí těžkostí v roce 1936 stále chladnější. Manželka Maria ani nevlastní dcera Irmingard neprojevovaly pochopení pro Bernhardtovu situaci. „V domě vládlo ohromné napětí. Denně sílilo. Pán trpěl neuvěřitelně,“ píše Wagner a připojuje i Bernhardtova slova: „A tak trpím jako můj bratr Ježíš.“⁵² Zdá se, že v posledních letech života Bernhardta těšila naděje na další literární činnost – snil o devítisvazkovém rozšíření svého poselství.⁵³

V druhé polovině roku 1941 Bernhardt očividně chřadl. Jeho zdraví nepomohl ani pobyt v hotelu Pupp v Karlových Varech v září.⁵⁴ Smrt zastihla Oskara Bernhardta 6. prosince 1941. Skutečnost, že za jeho života nedošlo k soudu nad světem a nebyla nastolena slíbená tisíciletá říše, je dodnes připisována lidstvu, které Bernhardtovu jedinečnou úlohu v dějinách nepochopilo a neusnadnilo mu ji. „V důsledku selhání lidstva v takové míře, jaká nebyla zpočátku předpokládána,“ píše Herbert Vollmann, „nemohl Syn Člověka Imanuel, prodlévající na zemi, zřídit zde říši míru, jak bylo původně předurčeno.“⁵⁵ A Wagner, který měl Bernhardta nepochybně osobně velmi rád, píše emotivně: „Světlo tehdy úplně odešlo z této země...“⁵⁶

2. Počátky hnutí Grálu (1924-1941)

Už od samého počátku své veřejné činnosti Bernhardt vystupoval proti každé náboženské instituci⁵⁷ a dával důraz na samostatnost duchovního života každého člověka. Naléhání čtenářů jeho časopisu *Gralsblätter*, aby se vytvořila „pevná organizační forma, přímo vázaná na osobu Pána“,⁵⁸ Bernhardt odmítá slovy: „Co říkám ve svých přednáškách, pravím v přesvědčení ze sebe samého... Ze všech těchto důvodů neustále vybízím, aby se zkoumalo řečené a nebylo dbáno na řečníka! Kdo mne chce potom následovat, je opravdu tím vážně hledajícím, který dovede myslet sám. A jiní lidé, kteří se musí přidržovat

52 Wagner, J., *Moje cesta...*, str. 29.

53 Tamtéž, str. 29.

54 Nedomanský J., Karlovarské šlépěje, in: *Svědectví*, Nadace Hnutí Grálu 1991, str. 62-64.

55 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 43.

56 Wagner, J., *Moje cesta...*, str. 40.

57 *Co hledáte?*, první tiskovina s náboženským obsahem, vydaná Bernhardtem, in: Abd-ru-shin, *Ve světle Pravdy. Poselství Grálu*, Nakladatelství Alexander Bernhardt, Vomperberg 1979, str. 9-12.

58 Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 13.

osob namísto vyřčeného a nemohou proto zůstat věcnými, jsou pro vážné usilování vpřed bezcennými.“⁵⁹

Počet čtenářů Bernhardtova poselství na konci 20. let 20. století roste, ačkoli se autor výslovně distancuje od náboru. V úvodníku k novému časopisu *Der Ruf* píše: „Nabízím proto, ale nedělám nábor! A vždy setrvám u zásady: Kdo v mých slovech nenachází nic pro sebe, pro toho nejsou řečena. Nikdy se mu také nemají vnučovati.“⁶⁰ Podle publikace *Svědectví*, která byla vydána k 50. výročí Bernhardtovy smrti, se zdá, že alespoň v Československu se jeho poselství šířilo v nezanedbatelné míře ve spiritistických kroužcích.⁶¹

Ať šířeno tím či oním způsobem, již v roce 1927 způsobilo poselství vznik skupinek čtenářů Bernhardtova časopisu nebo posluchačů, kteří byli zaujati Bernhardtovými přednáškami, na různých místech německy mluvící Evropy a pod různými názvy.⁶² Tzv. malé fialové vydání knihy *Ve světle Pravdy* se tohoto roku dostalo i na území Československa a zasáhlo i budoucí první československé učedníky: Josefa a Jana Kovářovy.⁶³ Díky nim se nejenom Bernhardtovo hnutí uchytilo i u nás, ale díky nim také bylo do češtiny přeloženo druhé vydání knihy *Ve světle Pravdy* a s pouhým půlročním odstupem po originálu vydáno česky (roku 1932). Horlivost prvních českých hledačů Pravdy byla tak velká, že zlínské nakladatelství Hlas vydávalo českou mutaci časopisu *Die Stimme* současně s jeho německým originálem, vydávaným v Curychu.⁶⁴ Poměrně záhy (po deseti letech) byl v Československu vydán překlad Bernhardtovy knihy *Die zehn Gebote Gottes und das Vaterunser*. Vyšel pod názvem *Když zvony volají* roku 1939.⁶⁵

Ve výše zmíněném úvodním článku „Volání“ v prvním čísle časopisu *Der Ruf* Bernhardt tyto první skupinky nazval „volnými sdruženími k pěstování mých myšlenek“ a odmítl se postavit do jejich čela: „I když radostně zdravím tato sdružení, přece je nemohu vést ani se jich účastnit; neboť takové snahy mají nakonec vždy za následek vázanost pro toho, kolem něhož se seskupují.“⁶⁶

59 *Graltblätter*, 3-4-5/1927, citováno podle: Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 14.

60 Abdruschin, Volání, *Der Ruf* 1, 1927, citováno podle: Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 15.

61 Svědectví Rudolffy Řezničkové, Anny Jánské či lidických žen, in: *Svědectví*, Nadace Hnutí Grálu 1991.

62 Jako jeden z nejvýznamnějších Reller uvádí Přírodovědně-filosofický spolek stoupenců Grálu ve Švýcarsku (Naturphilosophische Vereine von Gralsanhängern der Schweiz). - Reller, H., *Handbuch...*, str. 331.

63 Štefek, J., *Jak bylo...*, str. 12.

64 Tamtéž, str. 35.

65 *Svědectví*, Nadace Hnutí Grálu 1991, str. 21.

66 Abdruschin, Volání, *Der Ruf* 1, 1927, citováno podle: Vollmann, *O životě a působení...*, str. 20.

Přestěhováním Bernhardtovy rodiny na Vomperberg, plošinu nad obcí Vomp blízko tyrolského Schwazu, v únoru 1928 ovšem „organizační struktura, přímo vázaná na Pána“, přece jen vznikla. Vomperberg se stal kultickým i organizačním centrem Bernhardtova nového náboženství. Jeho dům je dokonce následovníky považován za „axis mundi“:⁶⁷ „Dům stojí na onom místě, které směl kdysi spatřit Abrahám jako 'Horu spásy'!“ Na tomto posvátném místě se od Bernhardtovy koupě pozemků konají nejvýznamnější kultické děje - prvním z nich byla slavnost svaté Holubice v květnu roku 1928.

Je zřejmé, že toto posvátné místo bylo vyhledáváno Bernhardtovými následovníky a že někteří vyjádřili touhu na tomto místě bydlet. Postupem času tak vznikla osada Grálu, v níž žilo asi 120 osob.⁶⁸ Roku 1929 byla obyvatelé a návštěvníky Hory postavena dřevěná shromažďovací budova,⁶⁹ na začátku 30. let řadové domky a správní budova. V ní byla umístěna i první škola Grálu („škola budoucnosti“, která znamenala „úplnou přeměnu školství“⁷⁰), v roce 1935 přemístěná do vlastní budovy. V témž roce byla vybudována i lanovka z obce Vomp na plošinu Vomperberg. Měla sloužit i pro plánovanou stavbu sanatoria a útulku pro sirotky.⁷¹

Stavební plány na bohoslužebné objekty ale byly ještě velkolepější. Vizi Hradu Grálu popisuje pamětník Wagner takto: „Hrad Světla se má stát hradem pro celý svět, pro 12.000 osob. Silnice měla vést přes Fliecht až skoro k Hradu Grálu, k němuž však auta neměla a nesměla přijet. Celá Hora se měla zvedat stupňovitě až k svatému Hradu. Od lesa měly vyrůstat krásné květinové sady a jižní keře, aby celý světadíl byl pozvednut do lepšího klimatu. Mělo vzniknout mírnější pásmo. Nad Zilderhofem směrem k Fliechtu měl být postaven spojovací chrám 10.000 osob. Hrad Grálu měl být postaven z bílého mramoru a mnoha kamenů dovezených z ciziny. Na tomto díle měli pracovat největší umělci a stavitelé. Mělo se stát hradem světa, překrásným, jak jen možno, Hradem Světla na Zemi. Střední, největší kopule měla být ze zelenavě lesknoucího zlata; její mimořádně ušlechtilý tvar měl být viditelný už z dálky. Na vrcholu měla vlát zelená vlajka Grálu tak, jak už nyní vlaje při slavnosti Grálu na stožáru před domem Grálu. ... Hrad Světla měl mít sedm kopulí se sedmi svatyněmi, každá měla mít jinou barvu: žlutou, světle modrou, modrou, růžovou, zelenou, fialovou a bílou, tedy pro každý den určitou barvu k pobožnosti.“⁷²

67 Eliade, M., *Posvátné a profánní*, Česká křesťanská akademie, Praha 1994, str. 28-29.

68 Wagner, J., *Moje cesta...*, str. 22.

69 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 14.

70 Tamtéž, str. 22.

71 Tamtéž, str. 25.

Mezi lety 1928 a 1936 žila osada Grálu stále intenzivnějším bohoslužebným, stovebním, společenským i obchodním životem. Za příklad rychle se rozvíjející aktivity může sloužit vomperberská laboratoř Jaspis, která vyráběla zdravotní čaje, posilující prostředky, tinktury, oleje, masti,⁷³ ale také „náramky s barevnými skleněnými kameny, které měly přinášet pomoc tělu i duchu. ... Tyto náramky měly napomáhat vyzářování krve. To prostupuje odpovídajícími barevnými kameny, prožhává je a mění se tím v takové záření, které je schopno přijímat paprsky síly z kosmu, jež pak mohou stejnou cestou pronikat do krve.“⁷⁴

Zajímavým projektem laboratoře Jaspis měla být výroba a prodej Posilujících vloček Jaspis (Jaspis – Kraftflocken). Ve Švýcarsku byl pro tento účel zakoupen stroj na zpracování obilovin a luštění a Bernhardt si opatřil výhradní práva na výrobu těchto vloček pro celé Rakousko.⁷⁵ Projekt ale nakonec nebyl uskutečněn – podle Vollmannovy oficiální verze kvůli potížím s úřady,⁷⁶ podle Wagnerových vzpomínek kvůli Bernhardtově sporu se dvěma švýcarskými uředníky o zisk z tohoto podnikání.⁷⁷

V této souvislosti nám Wagner zachovává i jiné pozoruhodné svědectví – o přípravách na přežití apokalyptických událostí, předpovídaných v souvislosti s blízkým soudem nad lidstvem a nastolením tisícileté říše: „Jednoho dne jsem musel jít s Pánem ... na půdu. Pán si to tam prohlížel, protože měl určitý úmysl. Chtěl zde totiž uskladnit značné množství pšenice a prosa. Tyto obilniny měly být zpracovány na vločky pro obyvatele Hory pro případ, že dojde k tomu, jak bylo určeno z výšin, že by Hora byla po určitou dobu oddělena od světa trhlinou v zemi a vodou. Za tím účelem koupil ve Švýcarsku lisovací stroj na vločky. Byl jsem při jeho instalaci a uvedení do provozu. Pán měl radost, poněvadž chtěl lidem na Hoře jen pomáhat a dát jim šanci k přežití, aby nikdo neměl hlad, až dojde k velkým převratům, které byly předvídaný a už se blížily.“⁷⁸

Blízké apokalyptické události byly očekávány po celých vrcholných devět let od „obratu světů“ v červenci 1929 až do Bernhardtova zatčení a zaboru osady Grálu roku 1938. Největší očekávání však spadají do doby kolem roku 1934. Tento rok nazval Herbert Vollmann dobou, „kdy konečné dění a na ně

72 Wagner, J., *Moje cesta...*, str. 9-10.

73 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 28.

74 Tamtéž, str. 30.

75 Tamtéž, str. 31.

76 Tamtéž.

77 Wagner, J., *Moje cesta...*, str. 15.

78 Tamtéž.

navazující výstavba byly pojímány jako něco, co má bezprostředně nastat.“ Tehdy, pokračuje Vollmann, „byla ze Světla dána možnost zřítit na zemi říši míru, kdyby lidé neobložili pozemskou cestu Pánovu trny a kamením“.⁷⁹

Právě ono „kdyby“ z poslední věty dobře vystihuje skutečnost, že po tomto roce byla nadějná očekávání tisícileté říše stále více nahrazována zklamáním z neuskutečněného příchodu 144 tisíc povolanych. Zklamání vedlo i k poměrně velkému počtu odpadlíků. Vollmann např. s trpkostí uvádí, že ze 24 vyvolených, jejichž jména byly uvedena na listině uschované roku 1933 ve větrné korouhvi na správní budově osady Grálu, „se více než polovina odklonila“.⁸⁰ V některých odpadlících vzrostla na základě tohoto touha Bernhardtovo hnutí poškodit, a tím se podíleli na krizi, která se naplno rozhořela počínajíc rokem 1936. Míru jejich vlivu na tuto krizi je ovšem těžko odhadnout.

Snad to byli opravdu oni, kdo po Bernhardtově zatčení v roce 1936 objevili a zveřejnili skutečnost, že se Bernhardt byl již na počátku 20. století soudně trestán, a snad to byli odpadlíci, kteří zveřejnili dopis správce osady Grálu Friedricha Halsebanda („bílého rytíře“), v němž konstatoval, že „Pánův postoj k čemukoli ve věci peněz není snadné pochopit“.⁸¹ Vyhrocený Bernhardtův vztah k odpadlíkům, jejichž činy nazýval „učednickým morem“,⁸² je dobře patrný např. na dikci jeho přednášky „Uvalte na něho všechnu vinu“, v níž reagoval na rozkol ve švýcarském Přírodně-filozofickém spolku stoupců Grálu v roce 1937.⁸³ Přednáška končí předpovědí: „Silou hromu zazní jim vstříc: 'Nechtěli jste! Buďtež proto nyní zahubeni a vymazáni z knihy života!'“⁸⁴ Výhrůžky a spílání obsahují i další přednášky, zaměřené proti odpadlíkům, např. „Hora Spásy“ nebo „Velká očista“.⁸⁵

Povolání, tak netrpělivě očekávaní v letech 1934 a 1935 Bernhardtem a jeho následovníky, měli být vysokými, německými duchy, jimž bylo dovoleno, aby Synu Člověka – Parsifalovi pomohli splnit jeho misi. Podle Bernhardtova podání to měli být duchové, kteří na ostrově Pathmos přísahali Parsifalovi věrnost a kteří se kdysi vtělili jako národ Is-Ra a sloužili Abdruschinovi a kteří nyní měli opět jako vyvolený národ asistovat při nadcházejícím posledním soudu

79 Vollmann, H., *1. Otázky, kterými se zabýváme, 2. Velká naděje*, Nakladatelství Alexander Bernhardt, Vomperberg 1996, str. 40.

80 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 23-24.

81 Dopis Friedricha Halsebanda z 2. ledna 1937, in: Reller, H., *Handbuch ...*, str. 331.

82 Wagner, J., *Moje cesta...*, str. 16.

83 Reller, H., *Handbuch ...*, str. 331.

84 Abd-ru-shin, Uvalte na něho všechnu vinu, in: *Ve světle Pravdy. Poselství Grálu*, Nakladatelství Alexander Bernhardt, Vomperberg 1979, str. 345.

85 Abd-ru-shin, *Napomenutí*, Nakladatelství Alexander Bernhardt, Vomperberg 1984.

a nastolení tisícileté říše. Tito nositelé německého ducha ovšem nejsou totožní s německým národem – naopak, „byli rozesláni do všech národů Země“.⁸⁶

Přesto ale Bernhardt nepochybuje, že „Němci mají být povoláni, aby se stali duchovně i světsky vedoucím národem!“⁸⁷ Zároveň ale varuje: „Vy, Němci, mějte se tedy na pozoru! Nasad'te všechny síly, abyste jako povolání svými vlohami stali se také *vyvolenými!* Vyvolený *národ* bude se skládati z vyvolených jednotlivců, na které máte všechny naděje. Proto bude se skládati nejen z Němců, nýbrž i z částí jiných národností, které patří duchovní hodnotou k vyvolenému národu.“⁸⁸

Bernhardtovo čekání na tyto povolání, zklamání a postupný rozpad hnutí popisuje jemu blízký Josef Wagner takto: „Parzival, Syn Světla čekal a čekal. Někteří pomalu přicházeli a slyšeli volání. Bylo jich asi dva tisíce, řekl mi Pán v roce 1931, jak velice ho to těšilo a s jakou důvěrou jim šel vstříc. Přicházeli k němu jeho vyvolení, které potřeboval... Do roku 1935 přišlo ještě několik těch, kteří slyšeli volání... Už v letech 1934-1935 měli přijít vedoucí Indie a Persie... Poctivost stále více slábla. Pán to pozoroval u několika povoláních. ... To našeho Pána velmi, velmi bolelo. Nemohl vůbec pochopit, že německý duch, povolání duch se mohl stát nečistým, nečestným, bezmezně domýšlivým. ... A hle, v roce 1935 došlo k silnému útoku temna, od povoláních, kteří propadli temnu. ... V roce 1936 měl být vystavěn Hrad Světla... Teď přišel rok 1936 a v březnu první zatčení Pána, které způsobil mor učedníků.“

Přes některé plány do budoucna (jako např. Bernhardtův úmysl vybudovat v osadě Grálu zvonici⁸⁹) se hnutí v roce 1937 propadalo stále hlouběji do rozbrojů a štěpení. Zatčení Bernhardta a následné opuštění Hory spásy téměř všemi jejími obyvateli uspišily rozkladný proces, způsobený velkým zklamáním po velkých a nesplněných očekáváních. Po rozpadu ústřední komunity v osadě Grálu zůstaly po Evropě rozestet hloučky Bernhardtových následovníků, kteří zůstali bez svého středu světa (Vomperbergu), bez slavností i bez časopisu. Když pak na konci roku 1941 zůstali i bez svého Pána, a tím i bez naděje na příchod tisícileté říše, který si s jeho osobou spojovali, nebylo hnutí daleko úplného zániku. Jak ale ještě uvidíme, poválečné roky přinesly hnutí jiný osud.

*Theologická revue. Čtvrtletník University Karlovy v Praze
- Husitské teologické fakulty, ročník 73, 2002, str. 213-224*

86 Wagner, J., *Moje cesta...*, str. 46-47.

87 *Vě světle Pravdy. Poselství Grálu od Abdruschina. Velké vydání*, Verlag „Der Ruf“ G. m. b. h., Mnichov 1932, str. 592 – přednáška *Povolání*.

88 Tamtéž, str. 598.

89 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 32.

Hnutí Grálu: Poválečný vývoj a náboženský život

Zdeněk Vojtíšek (2002)

Tato dvoudílná studie je míněna jako doplněk článku „*Abdrušin a poselství sv. Grálu*“, který v tomto časopise publikoval v roce 1978 profesor Zdeněk Trtík.¹ Zatímco se Trtík zabývá učením hnutí Grálu na základě teologického rozboru jeho základního spisu, v této studii jde o historii a náboženský život této náboženské společnosti. Život zakladatele, sled vydávání jeho náboženských spisů a první léta hnutí Grálu byly popsány v minulém čísle,² v tomto čísle shrneme poválečný vývoj hnutí a jeho náboženskou praxi. Tím je - doufáme - obraz hnutí Grálu na stranách *Teologické revue* v hrubých rysech dokončen.

3. Hnutí Grálu po smrti svého zakladatele (od roku 1941)

O dění v hnutí Grálu brzy po smrti zakladatele Oskara Ernsta Bernhardta (18. 4. 1875 - 6. 12. 1941) nejsou téměř žádné zprávy. Publikace hnutí Grálu nejdou dále než k jeho smrti a pohřbu (11. 12. 1941) a pak přeskakují až k poválečným událostem.

Při popisu okolností Bernhardtovy smrti jeho následovníci zdůrazňují, že jejich Pán (Abd-ru-shin, Bernhardt) netrpěl žádnou organickou chorobou,³ nýbrž opustil tělo pouze z duchovních příčin: „Pán shořel ve své vlastní síle, kterou nemohl předávat, především těm 144 000 vyvolených, kteří na Pathmosu slavnostně přísahali, že mu budou sloužit. Tak musel Pán opustit tuto krásnou

1 Trtík, Z., *Abdrušin a poselství sv. Grálu*, *Teologická revue církve československé husitské*, 1978, 11, str. 144-152.

2 Vojtíšek, Z., *Hnutí Grálu (1) – vznik a předválečný vývoj*, *Teologická revue*, 2002, 73, str. 213-224.

3 Vzpomínka „Pánovy poslední pozemské hodiny“ (in: *Svědectví*, Nadace Hnutí Grálu 1991, str. 25) uvádí Bernhardtovu větu: „Bylo nutné, abych byl vyšetřen v Drážďanech na klinice, aby lidstvo jednou vědělo, že jsem neměl žádnou organickou chorobu.“

mateřskou zemi, kde splnil své poslání, kde však úplně zklamali téměř všichni povolání. Pán byl povolán zpět svým Bohem – Otcem. Paprsek Imanuelův se oddělil od hmoty.“⁴

Bernhardtova smrt je v hnutí Grálu chápána jako promarněná příležitost lidských duchů „vybudovat na Zemi říši míru“.⁵ Lidstvo selhalo, a tak nejen sebe připravilo o tisíciletou říši, ale zavinilo i Bernhardtovu předčasnou smrt. Bylo totiž „předurčeno, že Pán se měl dožít kolem sta pozemských let!“.⁶ Bernhardt musel zemřít předčasně, aby „byla lidem vzata možnost spáchat druhou vraždu na Božím Vyslanci,“ vysvětluje s odkazem na prvního Vyslance - Ježíše Nazaretského - Bernhardtův nejbližší spolupracovník Vollmann⁷ a pokračuje: „Vždyť takový příšerný čin se nedal vyloučit, když nacistický režim prováděl cílevědomou likvidaci nepohodlných osob...“ Podobně dal do souvislosti Bernhardtovu a Ježíšovu smrt i Bernhardtův osobní lékař Karl-Heinz Hütter: „Světlo nechtělo dopustit druhou Golgatu!“.⁸

Bernhardtův pohřeb vykonal evangelický duchovní v jeho rodném městě – v Bischofswerdě. Ačkoliv Bernhardt zanechal instrukce k provádění pohřbů, tehdejší status příslušníků hnutí Grálu jim nedovoľoval žádný veřejný obřad provést. V datu Bernhardtovy smrti našli někteří příslušníci hnutí Grálu potvrzení kosmického významu svého Pána: druhý den po jeho smrti vstoupily Spojené státy do války a způsobily její rozhodující obrat.⁹

Nové dějiny hnutí tak začínají až po válce. V září roku 1945 se Bernhardtova rodina mohla vrátit do osady Grálu na Vomperberg. Vedení hnutí bylo nezpochybnitelně v jejích rukou, neboť každý její člen byl Bernhardtem již dříve určen za vysokou duchovní bytost, která sestoupila do hmoty z nejvyšších božských říší. Bernhardt jako Syn Člověka (Immanuel), jeho manželka Maria jako zhmotnělá Láska Boží a její nejstarší dcera Irmingard jako Čistá lilie spolu tvoří - podle Bernhardtova náboženství - svatý Trigon, trojici, působící ve stvoření jako Spravedlnost – Láska – Čistota.¹⁰ Také další Mariiny děti, syn Alexander a dcera Elizabeth, mají být spojeny přímo s božským zářením

4 Wagner, J., *Moje cesta ke svatému Poselství a k Pánovi až do doby, kdy opustil zemi*, rukopis, Brno 1995, str. 43-44.

5 Vollmann, H., „*A to světlo ve tmě svítí a tma jej nepřijala*.“ *Osudová léta německého národa 1933-1945*, Stiftung Gralsbotschaft, Stuttgart 1996, str. 29.

6 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina, Marie a Irmingard na Zemi. 1875-1990*. Verlag Alexander Bernhardt, Vomperberg 1994, str. 39.

7 Vollmann, H., „*A to světlo ...*“, str. 27.

8 Havlová, M., *Ecce homo!*, in: *Svědectví*, Nadace Hnutí Grálu 1991, str. 24.

9 J. H. ve vzpomínce „*Abd-ru-shinův pohřeb*“, in: *Svědectví*, Nadace Hnutí Grálu 1991, str. 28.

10 Abd-ru-shin, *Ve světle Pravdy. Poselství Grálu*. Přednáška „*Praduchovní úrovně V.*“ Nakladatelství Alexander Bernhardt, Vomperberg 1979, str. 1062.

ze Světla: Alexander s prastvořenou bytostí Lva,¹¹ Elizabeth s prakrálovnou, ochránkyní a vládkyní ostrova Labutí.¹² Toto postavení v duchovní hierarchii umožnilo Bernhardtově rodině pokračovat ve vedení hnutí Grálu i po zakladatelově smrti. „Stojím nyní před vámi, abych ve jménu Imanuele dokončila s Irmingard jeho dílo,“ prohlásila Maria na slavnosti Zářící hvězdy na sklonku roku 1945.¹³

Touto první slavností se na horu Spásky, do osady Grálu vrátil po sedmi letech pravidelný náboženský život. Cíl hnutí Grálu se však Bernhardovou smrtí poněkud změnil. „Lidem se uzavřel průplav Světla,“¹⁴ zachycuje Josef Wagner jednu z posledních Bernhardtových promluv, která předpověděla pocity jeho následovníků po jeho smrti. Vzápětí ale Wagner optimisticky dodává: „Láska Boží však nechává otevřenou ještě jednu cestu, aby po ní stoupali ti nemnozí ke Světlu,... Oni si mohou čistou prosbou vyprosít inkarnování na jedné z pěti světových obcí, kde je situace lepší, aby jednou směli a mohli stoupat vzhůru, ... jinak již není žádné cesty.“¹⁵

Příchod tisícileté říše byl v hnutí Grálu původně spojován s pozemským působením Syna Člověka, tzn. měl nastat za Bernhardtova života. Ukazuje na to řada míst v Bernhardtově základním spise, např. slova: „Jednou má nastat na zemi odlesk skutečného ráje, a to na začátku tisícileté říše za působení Syna Člověka.“¹⁶ Po Bernhardtově smrti (a snad též následkem zklamání v roce 1934) již ale žádný přesný čas, kdy by tisíciletá říše měla začít existovat, není nadále naznačován. „To je vyhrazeno vyšší Prozřetelnosti,“¹⁷ ujišťuje neplodnější autor zásadních textů v hnutí Grálu Herbert Vollmann. A na jiném místě Vollmann, manžel Mariiny dcery Elizabeth, a tedy člen Bernhardtovy rodiny, uvádí: „Kdy a jak bude zřízena říše tisíce let, to spočívá nadále ve vůli Páně a zůstává lidským duchům ještě skryto.“¹⁸ Příslušníci hnutí si tedy po Bernhardtově smrti mají získat „pravé lidství“¹⁹ a musí se namáhat, aby „duchovně a pozemsky postupovali vpřed, lhodstojno, zda budou prožívat říši

11 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 77; viz též Abd-ru-shin, *Ve světle Pravdy...* Přednáška „Praduchovní úrovně V.“ ... str. 1059-1061.

12 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 57; viz též Abd-ru-shin, *Ve světle Pravdy...* Přednáška „Praduchovní úrovně VI.“ ... str. 1071-1072.

13 Vollmann, *O životě a působení Abd-ru-shina...*, 62.

14 Wagner, J., *Moje cesta...*, str. 44.

15 Tamtéž.

16 Abd-ru-shin, *Ve světle Pravdy...* Přednáška „Vývoj stvoření“ ... str. 426.

17 Vollmann, H., *1. Otázky, kterými se zabýváme. 2. Velká naděje*, Nakladatelství Alexander Bernhard, Vomperberg 1996, str. 38.

18 Vollmann, H., „*A to světlo ...*“, str. 29.

19 Vollmann, *O životě a působení Abd-ru-shina ...*, str. 44.

míru ve svém nynějším pozemském šatě, na onom světě nebo v nějaké pozdější reinkarnaci.“²⁰

Novému vedení hnutí se tedy podařilo stanovit nový cíl pro Bernhardtovy následovníky, který jim poskytl novou naději a pomohl překonat zklamání z doposud neuskutečněné tisícileté říše. Podařilo se i obnovit svaté děje v ústředí hnutí na Vomperbergu a v roce 1948 postavit zvonici,²¹ kterou Bernhardt plánoval již v roce 1937. Především se ale novému vedení podařilo vydat Bernhardtův základní spis v definitivní, kanonické podobě.

Nové vydání knihy *Ve světle Pravdy. Poselství Grálu* vyšlo v letech 1949 a 1950.²² Za editora je oficiálně pokládán sám Oskar Ernst Bernhardt (Abd-ru-shin), který měl tuto práci vykonat v posledních letech života, když pobýval pod dohledem německých úřadů v Kipsdorfu.²³ Jak ale uvidíme později, jeho autorství je mezi některými hledači Pravdy zpochybňováno.

Toto čtyřsvazkové vydání je poválečným hnutím Grálu považováno za svatý text. První tři svazky (číslované I, II, III) dosud vyšly v patnácti jazycích, v některých z nich i několikrát. Vycházejí buď samostatně, nebo svázané do jedné knihy. Celkový náklad snad přesáhl jeden milion výtisků.²⁴ Příslušníci hnutí Grálu tyto první tři svazky používají k misijním účelům a distribuují je do knihkupectví a knihoven.

Naproti tomu čtvrtý svazek s názvem *Ermahnungen* (Napomenutí) je na pokyn Marie Bernhardtové²⁵ určen pouze nositelům kříže (zasvěceným Bernhardtovým následovníkům) a může být získán jen jako interní materiál ve společenstvích hledačů Pravdy, tzv. kruzích Grálu. „Předpokladem pro četbu této knihy je znalost a prožití díla 'Ve světle Pravdy' Poselství Grálu od Abd-ru-shina,“ upozorňuje kniha čtenáře. „Je proto určena jen těm, kdo tento předpoklad splňují.“²⁶

Její obsahem jsou - slovy jejího podtitulu - „Abd-ru-shinovy proslavy k jeho nejbližšímu okolí v letech 1934-1937“. Obsah těchto dvaadvaceti proslavů se příliš neliší od prvních tří dílů; pouze jejich dikce je dramatičtější a výčitky a hrozby lidstvu jsou výraznější. Více než první tři svazky tak čtvrtý svazek pravděpodobně odráží Bernhardtovu frustraci z nesplněných očekávání ve třicátých letech.

20 Vollmann, H., *1. Otázky, kterými se zabýváme...*, str. 38.

21 Vollmann, *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 63.

22 Abd-ru-shin, *Im Lichte der Wahrheit. Gralsbotschaft, Vomperberg 1949/1950*.

23 Vollmann, *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 39.

24 <http://www.grailmessage.com/gmevo.htm>; download 6. 5. 2002.

25 Vollmann, *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 68.

26 Abd-ru-shin, *Napomenutí*, Nakladatelství Alexander Bernhardt, Vomperberg 1984, str. 4.

První tři svazky, určené i pro veřejnost, obsahují 168 přednášek. Nalezneme mezi nimi 87 přednášek, publikovaných již ve stejnojmenné knize z roku 1931, který sloužil jako kanonický spis předválečné generaci hledačů Pravdy. Některé z těchto osmadesáti přednášek jsou mírně upraveny a jejich pořadí se liší od předválečné verze. Tyto nejstarší přednášky tvoří celý druhý svazek a asi polovinu prvního svazku Bernhardtova posmrtného vydání. Zbytek prvního svazku a celý třetí svazek je pak tvořen přednáškami napsanými po roce 1931.

Z devadesáti jedné přednášky z vydání z roku 1931²⁷ chybí v poválečném souboru čtyři.²⁸ Důvod vynechání tří z nich je pravděpodobně stejný, jako je důvod vynechání Závěru (který byl z vytištěných knih vyřezáván již od roku 1937): tyto Bernhardtovy přednášky příliš bezprostředně předpovídaly poslední soud a příchod tisícileté říše a příliš jasně ukazovaly na Bernhardta samého jako na Vyslance Božího a mesiáše. Čtvrtá vynechaná přednáška „Povolání“ zase obsahuje příliš mnoho oslavných slov o německém duchu²⁹ a o výsadním postavení bílé rasy,³⁰ než mohlo být v poválečné situaci vhodné.

Rozsah úprav poválečného vydání (1949-1950) spisu *Ve světle Pravdy* proti vydání předválečnému (z roku 1931) je poměrně značný. Navíc předválečné vydání bylo samotným autorem (Bernhardtem, alias Abdruschinem) pokládáno za definitivní. V doslovu „Jak se má poselství přijímat“ píše výslovně: „Nezměněné musíte ponechat mé poselství od prvního do posledního slova, má-li vám přinést užitek.“³¹ A o několik řádek výše zdůrazňuje proloženým písmem: „Musíte přijmout všechno nebo nic...“³² V přednášce „Já posílám vás“ varuje ještě přísněji: „Nepředávám vám Poselství proto, abyste s ním mohli nakládat při dalším předávání lidem podle vašeho mínění, nýbrž já si vymínuji, že musí zůstat *nezměněné* ve všem, co skrývá a jaké jest! Kdo chce změnit smysl i v tom nejmenším, i nejmenší slovo, i když v nejlepším chťení, ten se provínuje...“³³

27 *Im Lichte der Wahrheit. Gralsbotschaft von Abdruschin. Grosse Aufgabe*, Verlag „Der Ruf“ G.M.B.H., München 1931; česky *Ve světle Pravdy. Poselství Grálu od Abdruschina. Velké vydání*, Verlag „Der Ruf“ G.M.B.H., München 1932.

28 Jsou to přednášky „Syn Boží a Syn Člověka“ (10), „Povolání“ (83), „Poslední slovo“ (89) a závěrečná přednáška „A vyplnilo se...!“ (91).

29 *Ve světle Pravdy. Poselství Grálu od Abdruschina. Velké vydání*. Přednáška „Povolání“..., str. 592-598.

30 Tamtéž, str. 597.

31 Abd-ru-shin, *Ve světle Pravdy...* Doslov „Jak se má Poselství přijímat“ ... str. 1082.

32 Tamtéž, str. 1081.

33 Citováno podle: Vollmann, H., *I. Otázky, kterými se zabýváme...*, str. 39-40.

Vydání spisu *Ve světle Pravdy* z roku 1949-1950 proto „dává stále znovu vznikat pochybnostem,“ jak přiznává Herbert Vollmann v *Otázkách, kterými se zabýváme*. Na pochybnosti, zda změny provedl opravdu Bernhardt, a zda mají být tedy považovány za závazné, reaguje v českém prostředí zlínské nakladatelství Hlas³⁴ vydáváním Bernhardtových spisů v „nezměněné“, předválečné podobě. V roce 1996 toto nakladatelství vydalo český překlad předválečné verze Bernhardtova díla z roku 1931.³⁵ Na svých internetových stránkách³⁶ navíc inzeruje i překlad předválečného *Poselství doznívá*³⁷ a *Sborník nezařazených přednášek* Abd-ru-shina. Na objednávku z prostředí mimo okruh Bernhardtových následovníků však nakladatelství nereaguje, takže nelze ověřit, zda dvě posledně jmenované publikace skutečně vyšly. Pokud ano, jednalo by se o jejich první vydání v češtině.

Na pochybnosti o pravosti poválečného vydání Bernhardtova spisu *Ve světle Pravdy* reagují oficiální představitelé hnutí Grálu mnoha způsoby. V roce 1985 vydala Irmingard Bernhardtová, poslední tehdy žijící osobnost božského Trigonu, prohlášení, v němž popisuje, jak její nevlastní otec před smrtí své přednášky redigoval a připravil tak poválečné vydání.³⁸ Jedinečnost a konečnost této verze s velkou naléhavostí potvrzuje i v dalším prohlášení o tři roky později: „Poselství Grálu v tom znění a uspořádání, jak je vytvořil **sám Pán**, je **konečné**. Všechny texty, které v něm nikdy nebyly nebo již nejsou, nemají být lidem více přístupné.“³⁹

Herbert Vollmann, další významný představitel hnutí Grálu, podpírá pravost poválečného vydání dvěma argumenty. Jednak uvádí, že Bernhardtova varování ohledně změny jeho slov „se obracela jednoznačně *k lidem*.“⁴⁰ Všímá si toho, že Bernhardtův zákaz změny textu oslovuje čtenáře, ale nepatří autorovi samému.⁴¹ Druhým argumentem je pak pro Vollmanna změna situace, k níž došlo „selháním povolanych“: „Teprve velikým selháním povolanych a lidstva,

34 Nakladatelství stejného jména, ovšem se sídlem v Praze, vydalo roku 1940 druhé vydání českého překladu Abd-ru-shinova díla z roku 1931.

35 Jedná se tedy již o třetí české vydání – viz pozn. 34.

36 http://www.abdrushin.sk/CZ/vo_svetle_pravdy; download 8. 4. 2002.

37 *Poselství doznívá* je jeden z mála Abd-ru-shinových spisů, který dosud nevyšel česky. Důvodem je jistě to, že velká většina přednášek z tohoto spisu byla (po úpravách) převzata do poválečného vydání *Ve světle Pravdy. Poselství Grálu*.

38 *Prohlášení ke vzniku díla „Ve světle Pravdy“ Poselství Grálu od Abd-ru-shina (Oskara Ernsta Bernhardta)*, 1. 12. 1985. In: Štefek, J., *Jak bylo nám, lidem, předáváno Poselství ze svatého Grálu*, Intégrál pro Nadaci Hnutí Grálu v České republice, Brno 1998, str. 48-49.

39 Prohlášení ze 30. 3. 1988. Citováno podle: Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 106.

40 Vollmann, H., „*A to světlo ...*“, str. 40.

41 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina*, str. 68-69.

selháním, které v tomto rozsahu nebylo předvídáno ani Světlem a které skončilo pozemským vyhnáním Pána, se všechno změnilo! - Pod dojmem tohoto strašlivého dění se Pán rozhodl Poselství nově zformovat tak, aby odpovídalo stále hlouběji klesající duchovní úrovni lidí.⁴²

S Vollmannovým názorem, že „jen s takto nově uspořádaným věděním o stvoření může dnešní člověk kráčet krok za krokem z chaosu ke světlu“, souhlasí i český představitel hnutí Grálu Jaroslav Štefek.⁴³ V novém uspořádání do tří dílů a svazku *Napomenutí* navíc nalézá ještě další smysl: „Tři díly Poselství Grálu představují tři stupně poznání lidského ducha.“⁴⁴

Navzdory kontroverzím, které posmrtné vydání spisu *Ve světle Pravdy* vyvolalo, znamenalo toto vydání bezpochyby důležitý krok ke konsolidaci hnutí po smrti jeho zakladatele. V této době (roku 1949) byly také Bernhardtovy ostatky uloženy v hrobce ve tvaru pyramidy v osadě Grálu. Zaslouhou Marie byla zprůhledněna struktura následovníků jejího manžela a založeno vlastní hnutí Grálu. Vnější význam této konsolidace i růstu se stala nová shromažďovací hala, postavená a vysvěcená v osadě Grálu na Vomperbergu roku 1952. Vdova po Abd-ru-shinovi, Maria Bernhardtová (1887-1957) tak v roce 1954 předala vedení hnutí svému synu Alexandrovi v situaci, kdy krize, která nastala po smrti zakladatele, byla již plně překonána.

K lepšímu se měnily i vztahy mezi osadou Grálu a okolními obyvateli. Jen v poslední fázi svého života podstoupila Maria soudní zápas s místním kaplanem Friedrichem Jesacherem pro urážku na cti, již se měl kaplan dopustit označením Bernhardtovy rodiny za „rafinovanou, podvodnickou, ba zločineckou bandu skrývající se pod pláštíkem náboženské svobody“.⁴⁵ Proces ovšem v roce 1955 prohrála.

Za vedení Alexandra Bernhardta (1911-1968) a po jeho smrti za vedení jeho starší sestry Irmingard Bernhardtové (1908-1990) hnutí expandovalo do dalších světadílů (Severní i Jižní Amerika, Afrika, Austrálie), ale zároveň utrpělo i rozkoly a odstěpením. Největším z nich bylo začátkem 60. let odstěpení brazilské větve hnutí Grálu pod vedením Rakušanky Roselis von Sassové (1906-1997). Ta se v mládí odstěhovala do Brazílie a proslula i jako autorka beletrie. Ačkoli přesný počet členů tohoto brazilského Řádu Grálu na Zemi⁴⁶

42 Vollmann, H., „A to světo ...“, str. 40-41.

43 Štefek, J., *Jak bylo nám, lidem, předáváno Poselství ze svatého Grálu*, Integrální pro Nadaci Hnutí Grálu v České republice, Brno 1998, str. 42.

44 Tamtéž, str. 43.

45 Citováno podle: Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 78.

46 Více informací: <http://www.graal.org.br>.

není znám, dosahuje pravděpodobně přibližně stejné velikosti jako jeho mateřská organizace.

Smrt Irmingard, poslední z Trigonu, znamenala pro hnutí Grálu zásadní přelom. Až do této doby bylo totiž hnutí podle víry jeho příslušníků „vedeno inkarnacemi z nejvyšších výšin“,⁴⁷ tedy členy Bernhardtovy nejbližší rodiny. „Odchodem slečny Irmingard 22. května 1990 bylo toto vedení ukončeno, a my, nositelé kříže, jsme jako lidští duchové odkázáni na sebe...“⁴⁸

Tato slova výborně dokumentují vhodnost klasické typologie náboženské autority podle Maxe Webera a jeho pozorování přechodu od charismatické autority („vedení z výšin“) k autoritě byrokratické („lidští duchové odkázáni sami na sebe“). Charismatickou autoritu totiž lze - jak vystihl právě Max Weber⁴⁹ - uplatňovat pouze v omezeném časovém rozsahu. Dříve či později má charismatický typ vedení sklon k přeměně ve více odhadnutelný a méně spontánní způsob, doprovázený vznikem pevné organizační struktury. První krok k této změně byl učiněn již v době vedení Marie Bernhardtové zprůhledněním organizační struktury. Po smrti její dcery Irmingard se tento často bolestný přechod z jednoho typu autority do druhého, jímž prochází snad každý nový náboženský směr, odehrál i v hnutí Grálu s plnou silou.

Předehrou k tomuto dramatu byla závěť,⁵⁰ kterou Irmingard Bernhardtová pořídila v roce 1985. Podle ní se dědičkou jejího majetku stala její adoptivní vnučka Claudia-Maria Bernhardtová. Vzhledem k významu Vomperbergu jako „hory Spásy“ byl dědičce uložen závazek udržovat osadu Grálu a zajistit její náboženský provoz. Z děděného majetku byla vyčleněna autorská práva na Bernhardtovy spisy. Tato práva slečna Irmingard odkázala Nadaci hnutí Grálu (*Stiftung Gralsbotschaft*) v německém Stuttgartu, která se tak fakticky osamostatnila a stala se druhým centrem moci v hnutí. Předsedou Nadace je v současnosti Jürgen Sprick.

Čtrnáct dní před svou smrtí v květnu 1990 Irmingard udělila plnou moc k „veškerému vedení Grálu na Zemi“⁵¹ Siegfriedu Bernhardtovi (*1955), muži, který se příbuzným rodiny Bernhardtovy stal sňatkem s její adoptivní vnučkou Claudií-Marií a který přijal její jméno. Tato plná moc výslovně zmiňuje vedení všech institucí, činných ve smyslu Poselství Grálu, včetně Nadace hnutí Grálu.⁵²

47 Dopis Siegfrieda Bernhardta ze dne 23. 2. 1993.

48 Tamtéž.

49 Weber, M., *The Theory of Social and Economic Organization*, Free Press, New York 1947, str. 364.

50 Ve svém dopise ze dne 23. 2. 1993 o závěti referuje Siegfried Bernhardt.

51 Plná moc Irmingard Bernhardtové ze dne 8. 5. 1990.

52 Tamtéž.

Jak ovšem ještě v témž měsíci upozornil Herbert Vollmann, z právního hlediska tato plná moc smrtí Irmingard Bernhardtové zanikla. Zřetelně se zde tedy objevují základy konfliktu mezi naplňováním vůle nositelky charismatické autority Irmingard Bernhardtové předat celé hnutí Grálu do rukou Siegfriedu Bernhardtovi a právním hlediskem, podle něhož je Nadace hnutí Grálu v čele s Jürgenem Sprickem z Bernhardtova vedení vyňata.

Konflikt mezi charismatickým vedením, z něhož se ovšem síla charismatu přenosem na pouze nepokrevně příbuzného Siegfrieda Bernhardta do značné míry vytratila, a byrokratickým vedením na čele s Jürgenem Sprickem, podporovaným Herbertem Vollmannem, se odehrál ještě v jiné rovině. Brzy po smrti Irmingard požádal Siegfried Bernhardt Abd-ru-shinova zetě, apoštola Herberta Vollmanna, o převzetí dočasného vedení mezinárodního hnutí Grálu, aby on sám mohl „pomalu vrst do této velké odpovědnosti“.⁵³ Herbert Vollmann toto Bernhardtovo pověření přijal⁵⁴ a jeho autoritu nad sebou výslovně uznal.⁵⁵ V následujících letech (1990-1998) o hnutí Grálu rozhodovali Bernhardt a Vollmann společně.

Tato rovnováha moci byla patrně křehká. Jak vyplývá z dopisu, který roku 1993 rozeslal všem zemským vedoucím hnutí Grálu,⁵⁶ Siegfried Bernhardt nebyl smířen se ztrátou vlivu na Nadaci hnutí Grálu. V tomto dopise také zdůrazňuje své kompetence při jmenování zemských vedoucích, při rozhodování o budování prostor pro pobožnosti apod. Otevřené spory ale definitivně nastaly až v souvislosti s rozvratem manželství Siegfrieda a Claudie-Marie Bernhardtových.

Tato manželská krize vypukla v roce 1993. Těžce nemocná Claudie-Marie byla trvale upoutána na lůžko a dlouhý čas trávila v sanatoriích. O jejich společné čtyři děti tak pečoval pouze Siegfried Bernhardt. Roku 1997 se natolik sblížil s vychovatelkou Birkelandovou, že na jejich vztah příslušníci hnutí Grálu kriticky poukazovali. V květnu 1998 byl Siegfried Bernhardt kvůli odloučení od manželky a přílnutí k jiné ženě odvolán Herbertem Vollmannem z vedení hnutí Grálu a degradován zákazem nosit učednický plášť. Na Bernhardtovo místo Vollmann povolal Jürgena Spricka,⁵⁷ předsedu Nadace hnutí Grálu, který tak měl obě mocenská centra hnutí opět sloučit v jedno.

53 Otevřený list Siegfrieda Bernhardta „Jak vypadá dnešní situace? Jak to bude pokračovat? Tyto otázky si klade velké množství nositelů kříže“ z dubna 1999, str. 2.

54 Dopis Herberta Vollmanna ze 29. 5. 1990.

55 Herbert Vollmann veřejným prohlášením ze 3. 10. 1991 potvrdil, že „panu Siegfriedu Bernhardtovi, Vomperberg, náleží veškeré vedení Grálu na Zemi...“

56 Dopis Siegfrieda Bernhardta ze dne 23. 2. 1993.

57 Dopis Herberta Vollmanna zemským vedoucím hnutí Grálu ze dne 5. 5. 1998.

V téže době (květen 1998) opustil Siegfried Bernhardt místo předsedy „Spolku k uskutečňování vědění Grálu od Abd-ru-shina, Vomperberg“, které zastával od smrti Irmingard Bernhardtové. Spolek, který byl do té doby nečinný, začal pod předsednictvím Jürgena Spricka hrát roli úřadu vedoucího mezinárodního hnutí Grálu, za nějž byl Sprick Vollmannem povolán. V souvislosti s odvoláním Bernhardta měla být Sprickovi na Vomperbergu zařízena pracovna.

Zůstává otázkou, do jaké míry Siegfried Bernhardt s tímto vývojem souhlasil. Herbert Vollmann píše o událostech 5. května 1998 jako o odstoupení: „Dnešního dne odstoupil pan Siegfried Bernhardt z osobních důvodů z vedení mezinárodního hnutí Grálu. Děkujeme mu za jeho neustálé plné nasazení!“⁵⁸ Bernhardt ovšem důsledně píše o odvolání. Jisté je, že Bernhardt 27. května podepsal „Nové uspořádání působení Grálu na Zemi“, jímž změnu ve vedení potvrdil.

Podpisu pod novým uspořádání ale Bernhardt brzy litoval: „Podepsal jsem ho v tísní a z obavy, že spory by mohly škodit Pánovu dílu na Zemi. Jak se brzy ukázalo, byla to velká chyba, která jen zesílila ohrožení osady Grálu na Vomperbergu a také celého Dění Grálu.“⁵⁹

Siegfriedu Bernhardtovi v této situaci ovšem stále ještě zbyl vliv na vlastnictví nemovitostí v osadě Grálu, které se nacházelo v držení jeho nemocné manželky Claudie-Marie. V říjnu 1998 proto dopisem upozornil, že osada Grálu je fakticky v jeho rukou, neboť roku 1994 uzavřel s její majitelkou, svou manželkou Claudií-Marií Bernhardtovou, smlouvu o jejím dědictví. Podle této smlouvy po její smrti dědictví převezme on a následně je převede na jedno z jejich čtyř dětí. Tato smlouva Siegfriedu Bernhardtovi umožnila vypovědět „Spolek k uskutečňování vědění Grálu od Abd-ru-shina, Vomperberg“ z osady Grálu. Jeho předseda Sprick musel svou kancelář na „hoře Spásy“ vyklidit.

Rozkol gradoval i kvůli tahům na druhé straně: Herbert Vollmann povolal Jürgena Spricka při slavnosti Růže v prosinci 1998 za učedníka s pláštěm, tedy do úřadu, který v květnu odebral Siegfriedu Bernhardtovi. Tento krok byl některými nositeli kříže tvrdě kritizován.⁶⁰ Záminkou jim bylo nesprávné formální provedení obřadu, neboť nebyla vyslovena slova „Ve jménu Imanuele ... tě posílám“.⁶¹

58 Tamtéž.

59 Dopis Siegfrieda Bernhardta z března 1999.

60 Dopis Reimera Wilhelma Ebela „Hnutí Grálu, anebo spolek Grálu?“ ze srpna 1999.

61 Tamtéž, str. 6 českého překladu dopisu.

Oddělování zneprátelených stran Siegfrieda Bernharda a Jürgena Spricka se završilo po smrti Claudie-Marie v dubnu 1999. Brzy po jejím pohřbu Siegfried Bernhardt vyjádřil Herbertu Vollmannovi nedůvěru: „Od nynějška již nemáte, pane Vollmanne, vedoucí postavení v Osadě Grálu, popřípadě Správě Grálu. To znamená, že Vám nejsou k dispozici kanceláře, zařízení a spolupracovníci.“⁶² Na základě tohoto dopisu stoupenci Spricka odřekli účast na květnové slavnosti Holubice.⁶³

Dopisem ze dne 30. dubna část Jürgena Spricka oznámila konání této významné slavnosti také mimo osadu Grálu na čtyřech dalších místech v Evropě (také v Karvině). Slavností Holubice (obdobou křesťanských letnic) se tak uzavřel rozkol v hnutí mezi větví Siegfrieda Bernhardta se sídlem na Vomperbergu a větví Jürgena Spricka, k níž patří Nadace hnutí Grálu s autorskými právy na spisy Oskara Bernhardta. Ačkoliv Herbert Vollmann roku 1991 napsal, že „Hora je a bude středem všeho, co nám Pán přinesl,“⁶⁴ již za osm let byla jeho a Sprickova část hnutí Grálu o možnost vstupu na Vomperberg připravena.

Rozkol pak stvrdilo setkání vedoucích představitelů, věrných Sprickově větví hnutí Grálu, které se konalo 1. 5. 1999 a které - kromě jiného - vyzvalo všechny hledače Pravdy k rozhodnutí „mezi Světlem a Horou“.⁶⁵ Metafora světla v Bernhardtově učení označuje božství, „Horou“ je míněna větev hnutí Grálu pod vedením Siegfrieda Bernhardta.

Větev Jürgena Spricka se označuje jako Mezinárodní hnutí Grálu (*Internationale Gralsbewegung*) a sídlí v německém Ditzingenu. Právníkou osobou se sídlem na Vomperbergu, která této větví patří, je již výše zmíněný Spolek pro uskutečňování vědění Grálu od Abd-ru-shina.⁶⁶ Tento spolek (pod Sprickovým vedením) začal posilovat svůj vliv mezi ještě nerozhodnutými hledači Pravdy vydáváním trojjazyčného Bulletinu hnutí Grálu (*Bulletin der Gralsbewegung*) od podzimu roku 1998. Na svých internetových stránkách⁶⁷ odkazuje na řadu národních organizací. Jeden z textů těchto národních organizací – patřící hnutí Grálu v Kanadě - se stručně vyjadřuje i k rozkolu ve hnutí. Vyjadřuje lítost nad tím, že „na čas není možné považovat Vomperberg ... za centrum Mezinárodního hnutí Grálu“.⁶⁸

62 Citováno podle dopisu Jürgena Spricka vedoucím mezinárodního Hnutí Grálu ze 30. 4. 1999.

63 Dopis Jürgena Spricka vedoucím mezinárodního Hnutí Grálu ze 30. 4. 1999.

64 Vollmann, *O životě a působení...*, str. 109. Viz též přednášku „Hora spásy“, in: Abd-ru-shin, *Napomenutí*, Nakladatelství Alexander Bernhardt, Vomperberg 1984.

65 Mimořádné zasedání učedníků a zemských vedoucích, Stuttgart, 1. 5. 1999.

66 Verein zu Verwirklichung des Graalswissens von Abd-ru-shin, Vomperberg, Österreich.

67 <http://www.grailmessage.com>.

68 <http://www.grail.ca/gmorg.thm>; download 2. 9. 2002.

„Hora“ pod vedením Siegfrieda Bernhardta uvádí jako svou právnickou osobu (*Gral-Verwaltung*). I její internetová prezentace⁶⁹ odkazuje na množství národních organizací hnutí Grálu. Zatímco v některých zemích⁷⁰ je již zřejmé, že jsou vytvořeny dvě národní organizace (Sprickova i Bernhardtova), některé jiné organizace⁷¹ figurují v internetových prezentacích obou větví.

Smrt Claudie-Marie roku 1999, Herberta Vollmanna téhož roku a jeho manželky Elizabeth, posledního adoptovaného dítěte zakladatele Oskara Bernhardta, roku 2002, symbolicky uzavírá dlouhou poválečnou etapu ve vývoji hnutí Grálu. Do nového století hnutí Grálu vstoupilo jiné, než bylo za života zakladatele Oskara Bernhardta, ale v obou svých současných větvích životaschopné.

4. Náboženský život hnutí Grálu

Ritus, kterým se otvírá přístup ke společnému náboženskému životu v hnutí Grálu, se nazývá zpečetění. Je chápáno jako nová smlouva s Bohem, kterou Ježíš (Syn Boží) po dva tisíce let po svém ukřižování připravoval pro Syna Člověka. Oskar Ernst Bernhardt (Abd-ru-shin) jako Syn Člověka tuto smlouvu „nyní v době obratu světa a v konečném soudu uzavírá s těmi lidmi, kteří v čistotě a pokoře touží po Pravdě.“⁷² Základem této smlouvy je víra, že „Immanuel, Syn Člověka, prostředník nové smlouvy, byl na zemi v Abd-ru-shinovi“.⁷³

O zpečetění může požádat pouze dospělý zájemce, který si je vědom závaznosti obřadu, která přesahuje tento pozemský život. Pokud místní kruh Grálu s jeho žádostí souhlasí, zájemce je zpečetěn při některé slavnosti v Osadě Grálu na Vomperbergu. Zámořští hledači Pravdy mohou být zpečetěni na několika dalších místech ve světě. Po rozkolu v roce 1999 Sprickova část hnutí zpečetuje i na jiných evropských místech, než je Vomperberg. Při zpečetění hledač Pravdy klečí před zpečetujícím učedníkem, který mu učiní vodou na čele znamení rovnoramenného kříže. Stejně jako při ostatních ritech hnutí Grálu jsou pronášena slova, od nichž se není možno odchýlit. Náboženskou zkušenost zpečetění příslušníku hnutí Grálu nadále připomíná stříbrný rovnoramenný kříž v kruhu, který je mu dovoleno od té chvíle nosit.

69 <http://www.grailnet.org>; <http://gralswerk.org>

70 Příkladem jsou Spojené státy: internetové stránky Bernhardtovy větve odkazují na vlivné americké vydavatelství Grail Publications, Inc., zatímco internetové stránky Sprickovy větve uvádějí Nakladatelství Nadace Grálu (Grail Foundation Press).

71 Příkladem je moravské nakladatelství Integrální, s. r. o.

72 *Úkony Grálu na Zemi*, Nakladatelství Alexander Bernhardt, Vomperberg, nedatováno, str. 9.

V hierarchii hnutí Grálu stojí nositelé stříbrného kříže na nejnižším stupni. Ne mnoha z nich se podaří stát se nositeli zlatého kříže. Ti patří k tzv. povoláním, tedy do počtu 144 tisíc,⁷⁴ kteří „dospěli k poznání, že chtějí pomáhat při výstavbě říše Grálu na Zemi.“⁷⁵ Tito lidé většinou mají práci pro hnutí jako své hlavní zaměstnání. Na dalším stupni jsou nositelé kříže s kamenem na stužce. Ti mají právo provádět požehnání a zpečetování. Nejvyššími osobnostmi jsou učedníci; učedník s pláštěm má postavení vedoucího celého hnutí Grálu. Učednický plášť dostává od apoštola, ale v hierarchii mu nepodléhá. Všichni, kdo jsou zpečetěni, se spolu nazývají nositelé kříže. Dohromady s těmi, kdo se na zpečetění teprve připravují, používají pro sebe označení hledači Pravdy.

Dalšími svátostmi, tzv. úkony Grálu, jsou vedle zpečetění a povolávání také sňatek, požehnání manželství, které bylo uzavřeno dříve, než se manželé připojili ke hnutí Grálu, požehnání nemluvněte (do 15 měsíců věku), požehnání dětí (ve věku od 4 do 14 let), svatá hostina, slavená u stolu chlebem a vínem, a pohřeb. Všechny úkony jsou prováděny pevně stanoveným způsobem bez odchylek, neboť každému detailu je přikládán hluboký duchovní význam. Zvláštní pozornost je věnována pohřbu.⁷⁶

Pobožnosti se konají každou neděli nejen na Vomperbergu, ale v každém místním kruhu Grálu buď ve vlastním chrámu, tzv. stánku Světla, nebo v pronajatých místnostech. Sestávají z poslechu vážné hudby, četby přednášky z Bernhardova *Poselství Grálu* a na závěr pronesené modlitby ke Světlu.⁷⁷ Není zaveden ani zpěv ani kázání. Pobožnosti nejsou přístupné těm, kteří nejsou vážnými hledači Pravdy, protože takoví lidé by do společenství nevyhnutelně vnesli negativní vibrace.⁷⁸

Během roku se na Vomperbergu a ve chrámech v Nigérii, Zaire, USA, Kanadě a ve Sprickově větvi nověji také na dalších místech konají tři slavnosti Grálu.⁷⁹ Dne 30. května je podle Abd-ru-shinova náboženství vylévána síla Ducha svatého na každého, kdo se jí otevře. Tato obdoba křesťanských Letnic se nazývá svátkem svatých Holubice, popř. Květnicemi. Na 7. září je stanovena

73 Tamtéž.

74 Číslo je odvozeno z novozákonního Janova zjevení.

75 *Úkony Grálu na Zemi*, str. 12.

76 *Pohřeb jako úkon Grálu*, Nadace Hnutí Grálu v Československu, bez datace.

77 Vollmann, *O působení Grálu na Zemi*, Nakladatelství Alexander Bernhardt, Vomperberg 1991, str. 21.

78 Z rozhovoru s představiteli hnutí Grálu v České republice 1. 3. 2002. – Ovšem Dům hnutí Grálu v Karvině, který je nejvhodnějším místem pro posvátné úkony v ČR, v poslední době zve veřejnost k návštěvě nedělního pobožnosti prostřednictvím internetové stránky <http://www.hnuti.gralu.cz>.

79 *Úkony Grálu na Zemi*, str. 7-8.

slavnost Čisté lilie, určená především ženám. Na konci kalendářního roku, 29. prosince, se pak koná slavnost Zářící hvězdy, zvaná též slavnost Růže. Má připomínat Boží lásku (symbolizovanou růží), s níž byl Ježíš jako Boží Syn poslán k lidem s poselstvím.

Tyto tři hlavní slavnosti jsou rámovány přípravnou a závěrečnou slavností, konanou předcházející, resp. následující den. Oděv na každou ze slavností je předepsán; pro muže je to černý oblek. Součástí každé ze tří hlavních slavností je svatá hostina. Zvláště při slavnostech se uplatní bohatá a přesně stanovená symbolická výzdoba, v níž hrají barvy jednu z hlavních rolí. Symbolický význam mají i tři zvony, umístěné vedle haly pro pobožnosti na Vomperbergu: představují čistotu, lásku a spravedlnost.

Osada Grálu na náhorní plošině Vomperbergu je - jak již bylo mnohokrát řečeno - duchovním centrem celosvětového hnutí Grálu. Kromě již připomenutých objektů shromažďovací haly a zvonice ji tvoří správní budova, několik obytných domů a hospodářských budov, restaurace a ubytovací domy. Do náhrobku ve tvaru pyramidy byly postupně ukládány ostatky Oskara Bernhardta, jeho manželky a jejich dětí. Předpokládá se, že toto místo navštíví při příležitosti některé ze slavností každý evropský příslušník hnutí Grálu alespoň jednou ročně. Rozkol v hnutí však tuto tradici narušil.

Hledači Pravdy doposud odmítají své hnutí považovat za náboženskou organizaci. „Hnutí Grálu je neformálním společenstvím lidí, kteří si přejí žít své životy podle principů knihy *Ve světle Pravdy. Poselství Grálu* od Abdu-shina,“ ujíšíťují internetové stránky.⁸⁰ Často se v této souvislosti také citují slova zakladatele Oskara Bernhardta, jimiž roku 1936 odmítl vytvářet náboženství, církev nebo sektu.⁸¹ Důraz je také kladen na skutečnost, že v hnutí neexistuje členství.⁸² Ovšem navzdory těmto deklaracím hnutí Grálu ve skutečnosti jako náboženská organizace působí, a to dokonce pravděpodobně v ještě pevnější struktuře, než je mezi náboženskými společnostmi obvyklé.

Základní organizační jednotkou hnutí Grálu jsou místní kruhy Grálu, které se scházejí k pobožnostem a pořádají obvykle přednášky pro veřejnost. „Pro zakládání kruhů Grálu a dosazování jejich vedoucích je nutný souhlas vedoucího mezinárodního Hnutí Grálu,“⁸³ říká Siegfried Bernhard, který funkci vedoucího mezinárodního hnutí Grálu řadu let vykonával a podle jedné větve hnutí ji stále vykonává. Přísně centralizovaná organizace má přesné evidence o počtu zpe-

80 <http://www.grailmessage.com/GMmain.htm>, download 6. května 2002.

81 Viz pozn. 47 v první části této studie.

82 <http://www.grailmessage.com/GMmain.htm>, download 6. května 2002.

83 Dopis Siegfrieda Bernhardta 23. 2. 1993.

četěných a dalších nositelů kříže a disponuje možnostmi, jak neloajální členy postavit mimo náboženský život.⁸⁴ Ještě typičtější než byrokratické mechanismy je pro hnutí Grálu ovšem účinný společenský tlak směřující ke konformnímu chování. Tento tlak se týká oblečení, spisovné mluvy, důsledného vykáni (někdy i manželským partnerům), formální zdvořilosti i snahy být v každém ohledu vzorem pro ostatní, která někdy vede až k nepřírozenému projevu. K pevnému a do značné míry uzavřenému společenství příslušníků hnutí Grálu přispívá i vědomí výlučnosti vlastněné pravdy: „Lidé se ještě naučí poznávat, že kromě Poselství nemůže nic obstát,“⁸⁵ odpovídá Herbert Vollmann v interní publikaci na otázku, zda je možné „najít pravou cestu ke Světlu“ mimo Poselství Grálu.

Charakteristickým rysem hnutí Grálu je germanofilství jeho příslušníků. Je dáno jedinečným postavením, které německému jazyku přisoudil sám zakladatel Oskar Bernhardt. Podle něj je němčina tím jazykem, který byl připravován, aby „se co možno nejčistěji zachvíval v prazákonech stvoření“, a tak byl „schopen nejsilněji přijmout sílu Světla a vést ji dále bez zkalení“.⁸⁶ Proto jsou překlady Bernhardtových spisů pouhým přibližným tlumočením, které „nemůže nahradit originál“,⁸⁷ a proto hnutí pořádá pravidelné kurzy němčiny a povzbuzuje své příslušníky k rozvíjení jazykových dovedností v němčině.

Své finanční potřeby hnutí Grálu uspokojuje prostřednictvím zemských nadací (u nás jako „Nadace hnutí Grálu v České republice“⁸⁸) a mezinárodní Nadace hnutí Grálu (*Stiftung Gralsbotschaft*), založené roku 1950 ve Stuttgartu. Mezinárodní nadace se prostřednictvím svého nakladatelství (*Verlag der Stiftung Gralsbotschaft, Stuttgart*) zabývá „tiskem a šířením Abd-ru-shinových děl a knih i spisů“⁸⁹ a od roku 1990 vlastní k těmto dílům autorská práva. Od roku 1988 vydává časopis „Svět Grálu“ (*Gralswelt*), jehož název ale byl v roce 1996 mírně upraven (na *GralsWelt*) v souvislosti s jeho novou úpravou a zavedením podtitulu „Časopis pro duchovní kulturu a celostní souvislosti“. Po rozkolu v roce 1999 patří Nadace a její aktivity větvi hnutí Grálu pod vedením Jürgena Spricka.

Celkový počet příslušníků hnutí Grálu je odhadován asi na 20 tisíc.⁹⁰ Není ovšem zatím známo, v jakém poměru je tento počet po rozkolu mezi obě větve

84 Příkladem může být projednávání přihlášek na slavnosti; viz Informační sdělení pro čtenáře Poselství Grálu, kruh Praha od vedoucí kruhu M. Havlové z 10. 6. 1997.

85 Vollmann, H., *1. Otázky, kterými se zabýváme...*, str. 48.

86 Abd-ru-shin, *Napomenutí*, ... str. 68.

87 Upozornění na první straně každého vydání Abd-ru-shin, *Ve světle Pravdy. Poselství Grálu*.

88 Identifikační číslo: 44992386.

89 Vollmann, *O působení ...*, str. 18.

90 <http://www.grailmessage.com/gmevo.htm>, May 6, 2002.

rozdělen. V České republice je tradičně poměrně velký počet následovníků Bernhardtova náboženství – více než jeden a půl tisíce. České zemské vedení (v čele s Arturem Zatloukalem) se ve sporu připojilo na stranu Jürgena Spricka. V češtině vychází jako „zpravodaj hnutí Grálu v České republice“ občasník „Kruh“. Pro Nadaci hnutí Grálu v ČR ho vydává Integrál, s.r.o. Od roku 2002 stejné nakladatelství vydává i občasník „Svět kolem nás“, který přejímá některé články německého časopisu „Svět Grálu“ (*GralsWelt*).

Hnací silou hnutí Grálu je po celé tři čtvrtě století jeho existence mileniální naděje. Ačkoli hnutí prožilo dvě rychle po sobě následující zklamání (v roce 1934 a po Bernhardtově smrti v roce 1941), naděje na příchod posledního soudu a tisícileté říše znovu a znovu ožívají. Tyto naděje vyrůstají především ze dvou idejí, které jsou ovšem v některých případech i kombinovány.

První z nich je přesvědčení, že Imanuel (nedávno inkarnovaný do Bernhardta, alias Abd-ru-shina) přijde na Zem v lidském těle podruhé. Povoláním duchům se tento Imanuel prokáže slovem, které přinese přímo z božského Světla tak, jako to učinil Abd-ru-shin a před ním i Ježíš. Ačkoli tuto ideu vedení hnutí Grálu jednoznačně odmítá, některými „nosieli kříže je vždy znovu šířena“.⁹¹ Herbert Vollmann však s autoritou svého postavení říká: „Podle vědění Poselství Grálu není možné, aby se Syn Člověka Imanuel ještě jednou inkarnoval na Zemi.“⁹² A na jiném místě: „Jako odkaz a jako své *poslední, konečné* slovo zanechal Imanuel lidem Poselství Grálu; dalšího poselství není!“⁹³

Každý, kdo se prohlásí za novou Abd-ru-shinovu inkarnaci, i každý, kdo tomuto nároku dá za pravdu, se tak nutně ocitá za hranicemi oficiálního hnutí Grálu. Tak byl zemským vedením českého hnutí Grálu odmítnut⁹⁴ Jan Dvorský, který se v roce 1993 prohlásil za Imanuela, převtěleného Abd-ru-shina. Jako důkazem svého mesiášského poslání se Dvorský prokázal tím, že objevil zákon převrácenectví.⁹⁵ Rozvinul tedy motiv, který Bernhardt jako Abd-ru-shin ve své knize „Ve světle Pravdy“ pouze několikrát nastínil.⁹⁶ Dvorský z něho učinil hlavní téma svého poselství.⁹⁷

91 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 43.

92 Vollmann, H., *1. Otázky, kterými se zabýváme...*, str. 30.

93 Vollmann, H., *O životě a působení Abd-ru-shina...*, str. 43.

94 Dopisem ze 7. 7. 1993. Viz Parsifal Imanuel (Jan Dvorský), *Syn člověka. Mesiášovo živé slovo k všenápravě lidstva*. Vlastním nákladem, 2. vydání, 1993, str. 379.

95 Dvorský tímto pojmem označuje Bernhardtovu (Abd-ru-shinovu) představu, že existují situace, kdy „lidský duch putuje někdy svými pozemskými životy střídavě v mužských a ženských tělech“ (Abd-ru-shin, *Ve světle Pravdy...* Přednáška „Pohlaví“, str. 561).

96 Abd-ru-shin, *Ve světle Pravdy...* Přednáška „Pohlaví“, str. 561; „Žena a muž“, str. 810-811; „Pokřivené duše“, str. 820.

Druhou ideou, která oživuje mileniální naděje v hnutí Grálu, je přesvědčení, že začátek tisícileté říše bude ohlášen přiletem velké komety. Bernhardt ve své knize „Ve světle Pravdy“ v přednášce „Kometa“ napsal: „Vědoucí lidé mluví již po léta o příchodu této zvlášť významné hvězdy. Počet těch, kdo ji očekávají, stále vzrůstá, víc a více se hromadí její předzvěsti, takže ji lze skutečně i brzy očekávat.“⁹⁸ Tento brzký přilet „hvězdy betlémské“, jak je také nazývána, budou provázet „pronikavé převraty“: „Její síla bude vysávat vodu vysoko vzhůru, přinese povětrnostní pohromy a mnoho jiného. Země se bude otřásat, až ji obklopí její paprsky.“⁹⁹

Toto temné proctví Bernhardt doplňuje tvrzením, že první „přímé účinky v posledních létech právě začaly“.¹⁰⁰ Tomu, kdo by tyto účinky nepocíťoval, ovšem „není pomoci“. Příslušníci hnutí Grálu se přiletu nemusejí bát, i když ho budou provázet katastrofy s obrovským množstvím lidských obětí. Naopak „každý věřící má pohlížet do budoucna s klidnou důvěrou a nelekat se ničeho, ať již přijde v příštích letech cokoli.“¹⁰¹ Až vliv komety pomine, bude země „očištěna a osvěžena v každém směru, svým obyvatelům bude skýtat požehnání a radost“.¹⁰²

Za tuto prorokovanou velkou kometu, jejíž „jádro je naplněno mocnou duchovní silou“¹⁰³ považovali někteří příslušníci hnutí Grálu Kohoutkovu kometu, která se měla přiblížit právě v době slavnosti Zářící hvězdy na konci prosince roku 1973.¹⁰⁴ Stejná očekávání se pojila i s Hale-Boppovou kometou, která se Zemi přiblížila na Velikonoce roku 1997. Tehdy dokonce některé známé osobnosti v českém hnutí Grálu měly připraveny zásoby trvanlivé potravy a oděvů pro případ, že by je Hale-Boppova kometa vyzvedla na jinou, duchovně vyvinutější planetu.¹⁰⁵

Tyto naděje ovšem vedoucí představitelé hnutí Grálu spíše tlumili: „Asi v každém z nás dríme touha: kéž už by to bylo tady!“¹⁰⁶ přiznal nejprve český zemský vedoucí Artur Zatloukal v interní tiskovině českých hledačů Pravdy.

97 Parsifal Imanuel (Jan Dvorský), *Syn člověka. Mesiášovo živé slovo k všenápravě lidstva*. Vlastním nákladem, 2. vydání, 1993, str. 28.

98 Abd-ru-shin, *Ve světle Pravdy...* Přednáška „Velká kometa“, str. 189.

99 Tamtéž.

100 Tamtéž.

101 Tamtéž, str. 190.

102 Tamtéž.

103 Tamtéž, str. 189.

104 Zatloukal, A., *Kometa, Kruh*, 1997, (2), Nadace Hnutí Grálu, Praha, str. 11.

105 Osobní rozhovor s manželkou jedné z hlavních osobností hnutí Grálu, 4. 3. 2002.

106 Zatloukal, A., *Kometa, ...* str. 13.

Ve svém článku ale vzápětí pokračoval připomínkou, „kolikrát už se mnozí z nás přesvědčili, že ‚zaručené‘ zvěsti o tom či onom roce, jaru, měsíci nebo dni se nesplnily?“¹⁰⁷ Svě čtenáře tedy raději upozornil: „Naše cesta nevede vizemi, často nejistými, ale zušlechtováním.“¹⁰⁸

Očekávání velké komety sehrálo významnou roli v posledních letech života Dušana Kohoutka (1953-2001), pravděpodobně nervově labilního pacienta léčitelů a současně prominentních příslušníků hnutí Grálu Marcely a MUDr. Jana Paloučkových. Z Bernhardtovy knihy „Ve světle Pravdy“ a zvláště z přednášky „Velká kometa“ v roce 1999 vyrozuměl, že se blíží „hvězda Syna Člověka“ a „nastává doba posledního soudu“.¹⁰⁹ Zároveň očekával Syna Člověka, po jehož „příchodu se všechno zhroutí“. Za tuto mesiášskou postavu patrně pokládal sám sebe, a proto se spolu se svými dvěma blízkými lidmi několik let chránil před útoky negativních mimozemšťanů v opevněném rodinném domku na severu Čech.

5. Závěr

Hnutí Grálu, jak bylo na stránkách Teologické revue představeno, je z mnoha důvodů pozoruhodnou náboženskou skupinou. Poskytuje velmi dobrý příklad vzniku silného mileniálního očekávání s vrcholem v roce 1934 i způsobu překonání zklamání, které jeho následovníkům nesplněné očekávání připravilo. Ten je rovněž pro nové náboženské směry velmi typický. Zvláštní síla Bernhardtových idejí ovšem stále vzbuzuje nové naděje na brzký příchod posledního soudu a tisícileté říše, oživované uvnitř oficiálních struktur hnutí i mimo ně.

Nesmírně zajímavým vývojem prochází v této skupině i autorita. Silné charisma zakladatele se podařilo alespoň částečně přenést na členy jeho rodiny, jimž se téměř půl století po zakladatelově smrti dařilo hnutí vést a rozvíjet pomocí kombinace této autority s byrokratickými opatřeními. Nepodařilo se jim sice zabránit odštěpením, ale opravdový zápas s nastupující byrokratickou autoritou se uskutečnil až po smrti všech přímých Bernhardtových příbuzných anebo (v případě Elizabeth) v samém závěru života.

107 Tamtéž.

108 Tamtéž.

109 Dvořáková, M., Poslední soud v Kunraticích, *Dingir* 1999, 2 (2), str. 19.

110 Večeře 9. září 1937 (Vzpomínky přímé účastnice), *Svědectví*, Nadace Hnutí Grálu 1991, str. 44.

Relativní úspěšnost tohoto hnutí mezi Čechy a významná role, kterou Československo v jeho historii hrálo, pak jenom podtrhuje užitečnost dalšího studia této skupiny. Vždyť právě Češi se mají stát podle vzkazu „ze světlych výšin“, jehož se dostalo paní Marii, „prvním národem na Zemi. Prvním, který má předcházet všem, kdo chtějí sloužit svému Pánu a Králi – Imanueli.“¹¹⁰ Čeští příslušníci hnutí Grálu jsou si této cti dobře vědomi.

*Theologická revue. Čtvrtletník University Karlovy v Praze
- Husitské teologické fakulty, ročník 73, 2002, str. 334-349*

OBSAH

<i>Abdušín a Poselství sv. Grálu</i>	3
Zdeněk Trtík	
<i>Hnutí Grálu: vznik a předválečný vývoj</i>	15
Zdeněk Vojtíšek	
<i>Hnutí Grálu: poválečný vývoj a náboženský život</i>	29
Zdeněk Vojtíšek	

HNUTÍ GRÁLU

Nauka, historie, společenství

ZDENĚK TRTÍK, ZDENĚK VOJTÍŠEK

Vydalo nakladatelství

společnost s ručením omezeným,
Černokostelecká 36, 100 00 Praha 10,
pro Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů
v roce 2003.

Tisk: VS ČR, Praha

ISBN 80-86779-00-9

Tato publikace je složena ze tří studií, které vyšly v časopise Theologická revue. Jsou uveřejněny s laskavým svolením šéfredaktora Jana B. Láška.

- **Abdrušin a Poselství sv. Grálu (Zdeněk Trtík)**
Theologická revue církve československé husitské, ročník 11, 1978, str. 144-152
- **Hnutí Grálu: vznik a předválečný vývoj (Zdeněk Vojtíšek)**
Theologická revue. Čtvrtletník University Karlovy v Praze - Husitské teologické fakulty, ročník 73, 2002, str. 213-224
- **Hnutí Grálu: poválečný vývoj a náboženský život (Zdeněk Vojtíšek)**
Theologická revue. Čtvrtletník University Karlovy v Praze - Husitské teologické fakulty, ročník 73, 2002, str. 334-349